

Александар ЈАКОВЉЕВИЋ

Историјски институт
Београд

Невен ИСАИЛОВИЋ*

Историјски институт
Београд

ПОПИС НАХИЈЕ НЕЧВЕН ИЗ 1574. ГОДИНЕ

Апстракт: У раду се доноси критичко издање пописа нахије Нечвен, која се налазила у саставу Клишког санџака, из 1574. године. Уводним текстом је простор нахије (некадашњег дистрикта Опромиње), који је обухватао две предеоне целине – Промину и Миљевце – стављен у историјски и историјско-географски контекст, након чега је дата краћа анализа обрађеног извора. После навођења принципа којих се држало у овом издању, следе транслитерација, превод (с објашњењима географских појмова) и факсимили пописа.

Кључне речи: попис, дефтер, нахија, Османско царство, Нечвен, Промина, Миљевци, Хрватска, Далмација, 16. век, власи.

Abstract: The paper offers a critical edition of the census of the Nečven *nāhiye*, within the Sanjak of Klis, from 1574. In the introductory text the area of the *nāhiye* (formerly district of Oprominje), comprising two micro regions – Promina and Miljevci, was put in a historical and historical-geographical context, after which a short analysis of the source itself was given. The definition of the principles of this edition is followed by transliteration, translation (with identification of the geographical terms) and facsimiles of the census.

Keywords: census, defter, *nāhiye*, Ottoman Empire, Nečven, Promina, Miljevci, Croatia, Dalmatia, 16th century, vlachs.

Нахија Нечвен помиње се у османским пописним дефтерима већ од првог сачуваног пописа насталог након што су 1522. године Османлије, освајањем Книна, Скрадина и мањих утврђења уз реке Крку и Чиколу,

* aleksandar.jakovljevic@iib.ac.rs, neven.isailovic@iib.ac.rs.

заузеле цело подручје Книнске жупаније. Ради се о попису Босанског санџака спроведеном између 1528. и 1530. године, а како је Книнска жупанија била део Хрватског краљевства у оквиру Угарске, тако су и сви њени дистрикти постали део тзв. *Вилајета Хрват*.¹ Нахија Нечвен формирана је од једног таквог дистрикта, а име је добила по свом централном утврђењу, Нечвену, једином које су Турци оставили у функцији, вероватно због повољног положаја, недалеко од три прелаза на подручју слапова преко Крке (Брљан, Миљацка и Рошки слап) и близу места где Крка мења правац и почиње да тече ка југу, уместо ка западу.² Нечвенска нахија се простирала између средњег тока Крке (на северу и западу), доњег тока Чиколе (на југу) и планинског венца Промине (на истоку). Проминско побрђе одвајало ју је од источнијих нахија Косово и Петрово поље (с потоњом је граница било и петропољско село Трбоуње близу Чиколе), Чикола од јужније нахије Петрова гора, а Крка од севернијих и западнијих нахија Книн, Островица и Скрадин.

У средњем веку, а превасходно у раздобљу које је претходило турском освајању, подручје које је територијално одговарало нахији Нечвен називало се дистриктом Опромиње, што значи да су Турци преименовали освојену административну јединицу, заменивши њено предеоно име именом тврђаве. Назив Опромиње се у познатим историјским изворима помиње од 1282. године и вероватно је од почетка означавао микрорегију и дистрикт³, а не насељено место.⁴ Сам термин очито је означавао регију која се простирала од Промине, односно око Промине. То се односило на заравни (плато) западно од истоимене планине јер се низија источно од Промине називала Пољем (касније Пољем Кањане и, коначно,

¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İstanbul (=BOA), *Tapu tahrir defterleri (=TD)* 157; BOA, *TD* 164; BOA, *Maliyeden Müdevver Defterler (=MAD)* 540; 91, 164, *MAD 540 ve 173 numaralı – Hersek, Bosna ve İzvornik livâları icmâl tahrîr defterleri I–II*, eds. Yusuf Sarıncay et al, Ankara 2006; Aleksandar Jakovljević i Neven Isailović, *Petrovo polje u vrelima osmanskog razdoblja (1528.–1604.)*, Šibenik 2019, 138–144, 164–172.

² Krsto Stošić, *Rijeka Krka sa 54 slike*, Šibenik 1927, 2012²; Mirela Slukan Altić, *Povijesna geografija rijeke Krke. Kartografska svjedočanstva*, Šibenik 2007; *Simpozij Rijeka Krka i Nacionalni park „Krka“: prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak*, Šibenik 5.–8. listopada 2005. : zbornik radova, ur. Drago Marguš, Šibenik 2007.

³ Дистрикти (*districtus*) у средњовековној Хрватској у начелу одговарају жупама, иако се с њима не могу изједначити јер су могли означавати и пореска или управна подручја тврђава, док су жупаније (*comitatus*) углавном биле веће јединице, понекад састављене од више дистриката.

⁴ Stjepan Antoljak, „Ban Pavao Bribirski ‘Croatorum dominus’“, *Radovi Instituta JAZU u Zadru* 19 (1972) 8–9; Franjo Smiljanić, „Građa za povijesnu topografiju kninsko-drniškoga kraja u srednjem vijeku“, *Arheološka istraživanja u Kninu i Kninskoj krajini*, Izdanja Hrvatskog arheološkog društva 15, Zagreb 1992, 57–59, 61–62.

Петровим пољем). У средњем веку, као и у раном турском раздобљу није дошло до административне диференцијације између севернијег дела платоа који се данас назива Општином Промина и јужног, који је данас познат као Миљевачка зараван. Назив Миљевци потиче од имена рода који се на то подручје населио у време доласка Турака.⁵

Подаци о Опромињу између античког доба и 14. века су изузетно оскудни и посредни. У предримско време се под јужним обронцима Промине налазио илирски каструм Промона, док су Римљани своје истоимено утврђење направили северније, вероватно у близини Петровог кланца, на петропољској страни планине. Тај је каструм био на путу који је повезивао логор Бурнум (у данашњем селу Ивошевци) с муниципијима и каструмима у долинама Чиколе и Врбе као станицама на путу према Салони, односно Тилуријуму (Триљу). Крка се вероватно прелазила мостом код слапа Брљан где су прелази били и у средњем веку и данас или код Бободола.⁶

Од 14. века постепено се умножавају конкретнији спомени дистрикта Опромиње, његових насеља и бројних мањих утврђења. Већина података потиче из две групе документарних извора. Прву чине повеље које су издавали угарски владари, далматинско-хрватски банови, органи Млетачке републике или јужнохрватски каптоли као *loci credibiles*. Та група првенствено доноси податке о политичкој историји, локалном средњем и нижем племству, земљишним питањима, утврђењима и породицама које се за њих везују. Другу групу пак представља нотарска

⁵ Jure Brkan, „Župa Miljevci i njezini župnici“, u: *Miljevci u prošlosti (s pogledom u budućnost): zbornik radova sa znanstvenog skupa, Visovac–Drinovci, 15.–16. lipnja 2007.*, ur. Marko Menguš i Drago Marguš, Visovac–Drinovci 2008, 406; Šime Pilić, „Miljevci: jedno ili sedam sela“, *Godišnjak Titius: godišnjak za interdisciplinarna istraživanja porječja Krke* 1 (2008) 363–383. У наведеним радовима изложене су досадашње хипотезе о пореклу назива Миљевци које треба допунити, али то није предмет овог рада.

⁶ Душан Рашковић, „Подручје проминско-миљевачке заравни у антици. Топографија и налази“, *Гласник Српског археолошког друштва* 9 (1993) 241–250; исти, „Убикација друмских прелаза на подручју средњег тока реке Крке у антици“, *Balkanica* 29 (1998) 47–64; исти, „Античка Промона“, у: *Vestigatio Vetustatis. Зборник посвећен проф. Александру Цермановић-Кузмановић*, Београд 2001, 393–409; Slobodan Čače, „Secus flumen Titium: o razgraničenjima i promjenama oko rijeke Krke prije i na početku principata“, *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea* 1 (2013) 17–37; Nikola Cesarik, „River Crossings and Roman Auxiliary Forts: A New Evidence from the River Krka“, *Collegium antropologicum* 41/4 (2017) 363–370; Šime Vrkić, „Prilog arheološkoj topografiji sela Radučić kod Knina“, *Diadora: glasilo Arheološkog muzeja u Zadru* 31 (2017) 197–222; Mirjana Sanader, Mirna Vukov i Domagoj Bužanić, „Pax Romana između Burna i Tilurija. Kraljolik sukoba?“, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 36 (2019) 121–134.

грађа далматинских комуна у којој су бележени подаци из свакодневног живота – купопродајни уговори, ступања у службу, уговори о учењу заната, грађанске парнице и слично. Потпунија слика о позно-средњовековном Опромињу, његовом друштву, али и мрежи насеља може се стећи само увидом у обе групе извора, јер они доносе комплементарне, али ипак различите податке.

Дистрикт Опромиње имао је изразито велик број утврђења на релативно малом простору, а за већину њих знамо или можемо претпоставити да су постојала већ од 14. века. Над Чиколом се налазио Кључ, док су се над Крком, од југа ка северу, ређали Камичак (Камичац), Богочин, Нечвен и Бабин Дол (касније Бободол). Последњи је, можда, настао тек у другој половини 15. века.⁷ Једино засигурно посведочено утврђење даље од река и речних прелаза био је Хотиблић, на обронцима Промине, недалеко од данашњег села Лукар. То је једна од могућих локација римског каструма Промона, а свакако се налазио на траси римског пута који је из Петровог поља водио према Крки и прелазима преко ње. Под њим се налазила и парохиска црква посвећена Богородици (Госпа Чатрњска).⁸ Кључ, Камичак и Нечвен посведочени су у 14. веку, а Богочин, Хотиблић и Бободол у 15. веку.

Опромиње је у време успона Шубића Брибирских свакако било део њихове великашке области, али први обимнији подаци потичу из времена када је тим подручјем доминирала породица Нелипчића за коју се може претпоставити да је одатле и потицала, а нема сумње да је у Опромињу имала баштинске поседе. Наиме, кнез Нелипац почео је каријеру као војвода (војни предводник) у служби Шубића, али се 1322. придружио угарском краљу Карлу I Роберту и далматинским градовима у побуну против бана Младена (Младина) II Шубића и допринео његовом паду.⁹ Међутим, одмах затим је, супротно краљевој жељи, заузео град Книн и

⁷ Ante Jurić, *Gradovi, utvrde i sakralni spomenici uz Krku i Čikolu*, Skradin 2004; Mirela Slukan Altić, „Razvoj gradova oko rijeke Krke“, *Grada i prilozi za povijest Dalmacije* 21 (2008) 207–248; Joško Zaninović i Davor Gaurina, „Nelipičeve utvrde na rijekama Krki i Čikoli“, u: *Miljevci u prošlosti (s pogledom u budućnost)*, ur. Marko Menđušić i Drago Margaš, Visovac–Drinovci 2008, 145–162.

⁸ Karlo Kosor, „Drniška krajina za turskoga vladanja“, *Kačić* 11 (1979) 134–139. Главна утврђења која су горе споменута (као и име самог дистрикта – Опромиње) уцртана су на једној раној млетачкој карти, вероватно с почетка 16. века. Хотиблић се води као Шушелић. Видети: Kristijan Juran, Karin-Edis Barzman i Josip Faričić, „Kartografija u službi Mletačke države: karta sjeverne i srednje Dalmacije nepoznatog autora s početka 16. stoljeća“, *Geoadria* 24/2 (2019) 93–139.

⁹ Ante Birin, *Knez Nelipac i velikaški rod Nelipčića* (Sveučilište u Zagrebu – Filozofski fakultet, doktorska disertacija, 2006), 10–21.

прогласио се книнским кнезом. Упркос вишегодишњим сукобима с угарским владарима, али и Млечанима, Нелипац се одржао на челу Книна и Книнске жупаније све до смрти 1344. године. Његов брат Изан је са сином Константином држао град Кључ и спорио се с Млечанима око прелаза преко Чиколе током 1330-их и 1340-их година.¹⁰

После Нелипчеве смрти, његов малолетни син Иван био је изложен заједничком нападу славонског и босанског бана који су, у име угарског краља Лајоша Анжујског, 1345. године дошли да преузму Книн. Први споразум је закључен у јуну, а други, измењени, у новембру 1345. године. Кнезу Ивану је одузет Книн с неколико градова, за шта је добио Сињ с дистриктом Цетина, али су му остављени Бречево с Пољем и изнова изграђени град Камичак с баштинским поседима.¹¹ Отуда знамо да је Кључ био централни посед Изанове гране Нелипчића, а Камичак средиште наследнихседа Нелипчеве гране.¹² Иако је средиште власти кнеза Ивана Нелипчића постао Сињ, он никада није прекидао везе с деловима Книнске жупаније које је наставио да контролише и да одатле регрутује своје слуге (фамилијаре).¹³ Крајем 14. века Изанова грана Нелипчића почела се везивати за Нечвен, па је тако Нелипац, син Константина Изановог, називан Нелипцем од Нечвена (1388, 1421).¹⁴

¹⁰ Giovanni Lucio, *Memorie istoriche di Tragurio ora detto Traù*, Venetia 1673, 226–227 (превод: Ivan Lucić, *Povijesna svjedočanstva o Trogiru*, sv. 1, Split 1979, 521–522); Sime Ljubić, *Listine o одношajih između južnoga Slavenstva i Mletačke republike*, том I, Zagreb 1868, 406–410, 414, 442–443; isti, *Listine o одношajih između južnoga Slavenstva i Mletačke republike*, том II, Zagreb 1870, 171, 196–200, 214, 233, 237–239, 379, 385, 424; A. Birin, *Knez Nelipac*, 21–61, 157–162, 181–185, 199–203, 210; isti, „Posjedi Nelipčiča na području srednjovjekovnog kotara Promine“, u: *Miljevci u prošlosti (s pogledom u budućnost)*, ur. Marko Menđušić i Drago Marguš, Visovac–Drinovci 2008, 119–123. Константин је подигао и тврђавицу Кључић, али ју је морао срушити након споразума с Млечанима.

¹¹ Tadija Smičiklas, *Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*, vol. 11, Zagreb 1913, 205–208, 249–252; A. Birin, *Knez Nelipac*, 62–71; Невен Исаиловић, „Повеља бана Стјепана II Котроманића кнезу Ивану Нелипчићу“, *Грађа о прошлости Босне* 12 (2019) 9–12, 16–21, 26–27.

¹² Камичак се, у предању, сматра родним местом последњег хрватског краља Петра „Свачића“, а та се легенда вероватно створила у време Нелипчића који су припадали племену Свачића и ту имали баштинске поседе. Разлог је вероватно био покушај повезивања Нелипчића с последњим хрватским народним владаром.

¹³ Neven Isailović, „Između otpora i lojalnosti – niže plemstvo na područjima pod vlašću i utjecajem Nelipčiča nakon 1345. godine“, *Povijesni prilozi* 50 (2016) 263–268, 272, 274, 276–279, 283–284; Ante Birin, „O familijarima knezova Nelipčiča“, *Povijesni prilozi* 51 (2016) 41–65.

¹⁴ Lajos Thallóczy and Samu Barabás, *A Blagay-család oklevéltára – Codex diplomaticus comitum de Blagay*, Budapest 1897, 259; Tadija Smičiklas i dr., *Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*, vol. 17, Zagreb 1981, 163–164; A. Birin, *Knez Nelipac*, 163–165; isti, „Posjedi Nelipčiča“, 127.

Камичак се као посед Ивана Нелипчића помиње и 1372. године, а 1376. утврђено је да је Иван дужан да плаћа десетину книнском бискупу за опроминске кметове који припадају утврђењима Камичак и Нечвен. Следеће, 1377. године Нелипац Константинов спорио се с једним човеком око даровнице половине поседа Љубље у Опромињу.¹⁵ Нешто раније у Опромињу се помињу и поседи книнског бискупа.¹⁶

Кнеза Ивана наследио је око 1378. његов малолетни син Иваниш Нелипчић који је био последњи мушки члан ове породице и њен предводник до смрти 1435. године. Након што је удао ћерку за Ивана VI (Анжа), сина Николе IV Крчког-Франкапана и посинио зета, кнез Иваниш је током 1420-их и 1430-их покушавао да својим потомцима остави све поседе тако што их је давао у закуп зету и ћерки.¹⁷ У повељама о закупима се помињу и градови Кључ и Камичак који се, необично, не наводе као делови Опромиња, већ Петрова поља, што је био случај и у списима неколицине шибенских нотара из 15. века. Неки хрватски историчари истакли су тезу да је Петрово поље у то време обухватало и Косово и Опромиње (или барем подручје данашњих Миљеваца). Иако се та теза не може оповргнути, могуће је да је остао одређени дуализам у административној организацији и да су паралелно постојали дистрикти (Опромиње, Косово) и обједињујућа провинција Петрово поље, што се може назрети из нотарске грађе.¹⁸ Кнез Нелипац је неколико пута разграничавао своје поседе с Млечанима на простору око Чиколе, а бар неко време је држао и град Лавичац (у данашњем селу Гориш), насупрот Кључу, с друге стране Чиколе. Иако је 1402. године уступио село

¹⁵ Tadija Smičiklas, *Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*, vol. 14, Zagreb 1916, 440–442; A. Birin, *Knez Nelipac*, 86–90; isti, „Posjedi Nelipčiča“, 124–127; Mladen Ančić, „Registar Splitskog kaptola“, *Fontes – Izvori za hrvatsku povijest* 20 (2014) 41–45; Neven Isailović, „Distrikt Oprominje u doba Nelipčiča i Talovaca“, u: *Promina – slavlje spomena kao sjeme budućega*, Oklaj 2021, u štampi.

¹⁶ Lovre Katić, „Ban Emerik Lacković otmilje dobra Kninske biskupije (1368)“, *Croatia sacra* 2/3 (1932) 6, 10; M. Ančić, „Registar Splitskog kaptola“, 30–31.

¹⁷ Lajos Thallóczy and Samu Barabás, *A Frangepán család oklevéltára*, vol. I (1133–1453), Budapest 1910, 163–169, 189–191, 211–215, 225–226, 250–256; A. Birin, *Knez Nelipac*, 146–155; isti, „Posjedi Nelipčiča“, 125–126.

¹⁸ L. Thallóczy and S. Barabás, *A Frangepán család oklevéltára*, vol. I, 212, 214, 252–253; Stjepan Gunjača, „Hrvatsko historijsko Kosovo“, u: *Ispravci i dopune starijoj hrvatskoj historiji*, sv. III, Zagreb 1975, 138, 141–146, 161, 164; Franjo Smiljanić, „Teritorij i granice Kninske županije u srednjem vijeku“, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru* 27/14 (1988) 135–149; isti, „Građa za povijesnu topografiju“, 56–59, 61–62; Neven Isailović i Aleksandar Jakovljević, „Srednjovjekovno Brečevo i Polje Kanjane: još jedan pokušaj ubikacije“, *Povijesni prilozi* 43 (2012) 36–38.

Дриновљане (потоње Дриновце) Шибенику, према коначно утврђеној граници из 1434. то је село остало у јурисдикцији Нелипчића.¹⁹

Након Иванишове смрти 1435. године, његов зет Анж, тада далматинско-хрватски бан, преузео је његове поседе, али су га напали краљ Жигмунд и његови миљеници, браћа Таловци, јер није имао дозволу да наследи таста. Анж је умро или погинуо крајем 1436. године, а његову удовицу и сина Таловци су преместили у Поуње, док су сами преузели област Нелипчића, укључујући и Опромиње (1437).²⁰ Један од браће Таловаца – Петар (Пирко) – преузео је бански положај на коме је остао до 1453. године, када је умро.²¹ У његово време у тврђавама Опромиња помињу се породице средњег и нижег хрватског племства. Није сасвим јасно да ли су они загосподарили утврђењима преко кастеланске службе (неки свакако јесу) или путем уздизања локалног племства након изумирања Нелипчића. Тако су Мартинушевићи господарили Богочином (и селима Непекуре, Лелчићи, Љуботић и Бадањ), Утишенићи (и касније Мишљеновићи) Камичком, Јешковићи Нечвеном, а Шушелићи Хотиблићем (и селом Лукарићем). У селу Развађе (Развађа Вас) још од почетка 15. века помиње се племићка породица Кучића.²² Кључ је неко време држао Иванац Новаковић, некадашњи слуга Иваниша Нелипчића, али се он након 1450. године више не помиње.²³ Многи од ових племића

¹⁹ G. Lucio, *Memorie istoriche*, 432 (превод: I. Lucić, *Povijesna svjedočanstva*, sv. 2, Split 1979, 929); *Šibenski diplomatarij. Zbornik šibenskih isprava*, prir. Josip Barbarić i Josip Kolanović, Šibenik 1986, 49, 52, 67, 71–72, 77, 87–90, 121, 129–136; A. Birin, *Knez Nelipac*, 107–108, 154; Невен Исаниловић, „Повеља великог војводе Хрвоја Вукчића Шибенику“, *Грађа о прошлости Босне* 13 (2020) 65–75, 80–87, 97–99, 107–108.

²⁰ L. Thallóczy and S. Barabás, *A Frangepán család oklevéltára*, vol. I, 274–284; A. Birin, *Knez Nelipac*, 155–156, 177–179.

²¹ Marko Perojević, „Talovci – cetinski i kliški knezovi“, *Kalendar Napredak* 27 (1937) 171–186; Elemér Mályusz, „Die vier Gebrüder Talloci“, *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae* 28 (1982) 3–66.

²² „Note cronologiche e documenti raccolti da Giovanni Lucio Traguriense“, *Bullettino d'archeologia e storia dalmata* 6 (1883) 42–43, 55–56; Vincenzo Miagostovich, „Per una cronaca sebenicese“, *Rivista dalmatica* 5/1 (1909) 41–45; Emilij Laszowski, „Prilog za povijest Vlahu u Dalmaciji“, *Vjesnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskog arhiva* 16 (1914) 318–319; isti, „Prilog historiji hrvatskih porodica Martinuševića, Utješenovića, Mišljenovića i njihovih srodnika“, *Vjesnik Kr. državnog arhiva u Zagrebu* 7 (1937) 153–157; Josip Adamček i Ivan Kampuš, *Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj u XV. i XVI. stoljeću*, Zagreb 1976, 1–3; F. Smiljanić, „Građa za povijesnu topografiju“, 58–59, 61–62; Neven Isailović, „Srednje i niže plemstvo Oprominja u kasnome srednjem vijeku“, u: *Promina – slavlje spomena kao sjeme budućega*, Oklaj 2021, u štampi.

²³ Sime Ljubić, *Listine o odnošajih između južnoga Slavenstva i Mletačke republike*, tom IX, Zagreb 1890, 326–327, 355, 362; *Šibenski diplomatarij*, 280; Krešimir Kužić, *Povijest Dalmatinske zagore*, Split 1997, 40, 46.

били су утицајни у другој половини 15. и почетком 16. века, као учесници сабора, кастелани, далматинско-хрватски банови и вицебанови, те као браниоци од турске најезде. Већина њих се, на крају, морала повући у друге крајеве Угарске (претежно у источну Угарску и Трансилванију), након што су Турци у прве две деценије 16. века однели превагу и економски и популационо исцрпели Книнску жупанију, па тако и Опромиње.²⁴

Док се у изворима које смо до сада цитирали помињу главна утврђења и тек неколико сеоских насеља, шибенска нотарска грађа из раздобља између 1400. и 1522. године помиње знатно више села од којих ће се нека наћи и у османским пописним дефтерима из 16. и с почетка 17. века. Нотарски записи помињу појединце из села: Хотиблић (1418, 1447, 1472, 1478, 1483), Хрватца (1440, 1443, 1471, 1472, 1484), Оклај (1447), Лукарић (1449, 1451, 1456, 1502), Бриштане (1455, 1461, 1470, 1471, 1483), Чучево (с друге стране Крке, 1455), Мратино (1464), Каочине (1467), Велушић (1470, 1475), Бабин Дол (Бободол, 1470, 1475, 1483), Кокошевци (1471), Нечвен (1482, 1488, 1501), *Glubai* (Љубач или Љуботић) (1482), Дриновљане (1494). Помињу се и подграђа Кључа, Богочина и Рога (с друге стране Крке), док се Бриштани дефинишу као подграђе Камичка. У једној инстанци се Трбоуње, на граници с Петровим пољем, наводи као део Опромиња (1474).²⁵

Турски притисак на хрватско-далматинску бановину започео је 1414/1415. године, а изразито се појачао након пада Босне 1463. године. Краљ Матија Корвин успео је да организује одбрану граница, али је она после његове смрти почела да попушта, а Крбавска битка 1493. године означила је почетак снажнијих турских напада.²⁶ Познато је да су Османлије још пре краја 15. века успоставиле власт на простору до реке Цетине, као и на неким просторима западно од ње.²⁷ Територија Книнске жупаније била је често пустошена – становништво је отимано, а трпела је и економија. У време турско-млетачког рата (1499–1502) страдале су и суседне области, па је забележен и упад у Опромиње фебруара 1499.

²⁴ Neven Isailović, „Pad Oprominja pod osmansku vlast i izbjeglištvo prominskog plemstva“, u: *Promina – slavlje spomena kao sjeme budućega*, Oklaj 2021, u štampi.

²⁵ Državni arhiv u Šibeniku (=DAŠI), *Šibenski bilježnici*, kut. 3/II, 3/III, 10–11/I, 11/IV-V, 11/VI, 11/VII, 15–16/I, 15/IV, 16/IV, 17, 18/II, 18/III, 18/IV, 19, 21/I, 21/Ia, 21/II, 21/III, 21/IV, 23/I, 23/IV, 23/V, 23/VI, 28/I. Најердачније захваљујемо колеги Кристијану Јурану с Филозофског факултета Свеучилишта у Задру који нам је уступио ове драгоцене податке.

²⁶ Borislav Grgin, *Počeci rasapa. Kralj Matijaš Korvin i srednjovjekovna Hrvatska*, Zagreb 2002, 171–186; A. Jakovljević – N. Isailović, *Petrovo polje*, 124–141.

²⁷ BOA, TD 987, 43–47; A. Jakovljević – N. Isailović, *Petrovo polje*, 141, 217–218, 222, 239–240, 352–353, 407.

године.²⁸ Упркос примирју између Османског царства и Угарске из 1503. године, турски напади нису заустављени.²⁹ Најкасније 1507. године Турци су заузели утврђење Хотиблић чији је господар Миховил Шушелић ослобођен одговорности за напуштање тврђаве.³⁰ Након пада Сиња (1513) и спаљивања книнског подграђа (1514), освајање подручја између Цетине и Крке било је питање времена. Локално племство се већином повукло с тог подручја, а у време освајања Книна и Скрадина у касно пролеће 1522. (ако не и раније) пала су и преостала утврђења у Опромињу. Према хроничарским подацима, Турци су 1522. или 1523. срушили све тврђаве, осим Нечвена у коме су оставили посаду, начинивши град средиштем нахије која је обимом била идентична дистрикту Опромиње.³¹

Из периода непосредно након турских освајања, основна сазнања садржана су у пописним дефтерима (*tapu tahrir defterleri*). Премда је ова врста извора уско специфичне намене била пре свега прилагођена финансијским потребама војног и административног апарата османске државе, њена документарна вредност представља темељни извор у истраживањима територијалне организације, мреже насеља, структуре становништва, као и земљишног и пореског система за читав 16. век. Услед добро познате околности да су судске књиге кадијских средишта за већину области западног Балкана неповратно изгубљене, уз напомену да у досадашњим истраживањима централних регистара османске канцеларије није пронађен нити један засебан документ који би се односио на подручје нахије Нечвен, пописи Клишког санџака, коме је нахија припадала, представљају, гледано с позиција информација, најзначајнији изворни материјал.³²

Данас су доступна два, скоро идентична рукописа настала током овог пописа. Они припадају групи опширних (*mufassal*) пописних дефтера који

²⁸ *I Diarii di Marino Sanuto*, tomo II, ed. Guglielmo Berchet, Venezia 1879, 466; Stjepan Gunjača, „Tiniensia archaeologica historica topographica II“, *Starohrvatska prosvjeta* III/7 (1960) 80.

²⁹ Lajos Thallóczy and Sándor Horváth, *Jajcza (bánság, vár és város) története: 1450–1527*, Budapest 1915, 167–170.

³⁰ Arhivele Naționale ale României, Direcția Județeană Bihor (Oradea), *Colecția de fonduri familiale, Seria 3 – Familia Fráter*, Nr. 1, f. 1; Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (Budapest), *Diplomatikai fényképgyűjtemény* 279057.

³¹ „Notizie storiche riguardanti la Dalmazia“, *Bullettino di archeologia e storia dalmata* 5 (1882) 189–190; Gašpar Vinjalić, *Kratki povijesni i kronološki pregled zbivanja koja su se dogodila Slavenima u Dalmaciji, Hrvatskoj i Bosni 1514.–1769.*, ur. Bruno Pezo i Vicko Kapitanović, Split 2010, 28; A. Jakovljević – N. Isailović, *Petrovo polje*, 137–142.

³² A. Jakovljević – N. Isailović, *Petrovo polje*, 164–181. Видети и серије извора, наведене у списку коришћене грађе.

се налазе у Архиву Председништва владе Републике Турске у Истанбулу. У приређивању пописа нахије Нечвен, као основни предлогач, узет је рукопис *TD 533*, с тим да је коришћен и дефтер *TD 546* чији је садржај уношен у текст у случају постојања разлика у писању.³³

Клишки санџак је формиран након што је 1537. године освојено стратешки важно утврђење Клис, издвајањем више области и територија које су се до тада налазиле у саставу Босанског санџака. Испрва одређивана као саставни део „вилајета Хрват“ тј. хрватског вилајета, територија над којом се протезала војно-управна надлежност клишког санџак-бега обухватила је подручја свих претходних освајања у далматинском залеђу, западно од Цетине, као и скорије освојена подручја Лике и Крбаве, непосредне околине Клиса и залеђа Сплита. Тиме су се у оквиру једне управне јединице нашле земље под влашћу угарске круне у данашњој Далмацији, тачније области средњовековног Хрватског краљевства западно и јужно од планинског масива Динаре. Области Неретве и Раме, раније саставни делови средњовековне босанске државе, које су припадале Босанском санџаку од освајања Босне 1463. године, придодате су Клишком санџаку, укључујући и нахије у југозападној Босни и источним деловима Хрватског краљевства: Ускопље, Купрес, Јањ, Сокол, Кључ, Гламоч, Ливно, Сарумиш, Грахово и Унац. Новим османским освајањима, територија Клишког санџака биће додатно проширивана наредних деценија. Примера ради, до 1540. појављује се област Срб, на крајњем северозападу, док је значајно проширење у Котарима (Равним котарима) у залеђу Задра било резултат рата с Венецијом (1570–1573).³⁴

Сачувани изворни материјал указује на то да је, у краћим или дужим временским размацима, почевши од треће деценије 16. па све до почетка 17. века, спроведено седам општих пописа клишког санџака. У питању су опширни (*mufassal*) пописи из 1522–1523, 1528–1530, 1540–1542, 1550, 1568–1574, 1581–1585, и 1604. године.³⁵ Можда најинтригантнији по садржају, будући да би омогућио непосредни увид у процес османских

³³ ВOA, *TD 533*; ВOA, *TD 546*; А. Јаковљевић – Н. Исаиловић, *Petrovo polje*, 41–42. Оба рукописа, писана истом руком, имају царску тугру, што им даје карактер службеног пописа, с тим да рукопис *TD 533* садржи и општу кануннаму за Клишки санџак, ВOA, *TD 533*, 8–20; *Kanuni i kanun-name za bosanski, hercegovački, zvrnički, kliški, crnogorski i skadarski sandžak*, прir. Branislav Đurđev, Nedim Filipović, Hamid Hadžibegić i Hazim Šabanović, Сарајево 1957, 125–140.

³⁴ А. Јаковљевић – Н. Исаиловић, *Petrovo polje*, 168–170.

³⁵ Детаљније о наведеним пописима, времену настанка, дипломатичком опису и врсти сачуваних дефтера вид. у: А. Јаковљевић – Н. Исаиловић, *Petrovo polje*, 26–56.

освајања, први попис из 1522–1523. није сачуван те се о њему сазнаје на основу алузија и референци у каснијим дефтерима.³⁶ Материјал који се односи на територију Клиса се у два најранија сачувана пописа налази у склопу дефтера за Босански санџак. Засебни дефтери Клишког санџака почињу пописом из 1550. године уз напомену да последња два пописа обухватају и простор Крчког санџака будући да је 1580. успостављена ова нова управна јединица тако што су у засебан санџак издвојене све територије северно и западно од Крке. Крка ће тако постати службена граница између наведене две административне јединице.³⁷

Област Нечвена се у 16. веку, укључујући и период после успостављања Крчког санџака (1580), водила као засебна територијално-управна јединица (*nāhiye*) у оквиру Клишког санџака.³⁸ У судском погледу нахија Нечвен је током читавог раздобља османске власти припадала подручном кадилуку Скрадин. Ово судско-управно средиште које се први пут помиње у једној званичној белешци од 17. фебруара 1527. године³⁹, током више наредних деценија представљало је једину судску инстанцу за читав простор Клишког санџака. Доста докумената из 16. века у адреси садржи наслов скрадинског кадије, иако је кадија током 16. века често боравио у Ливну као управном средишту клишких санџакбегова, услед чега се, према месту боравишта, повремено може сусретати и ознака „кадија Ливна“ (*Hlivne kādīsi*). Како је кадија, у одсуству, судски управљао припадајућим нахијама преко својих заступника – наиба – као подређених органа управе,⁴⁰ у документима из 17. века се сусреће и наиб Нечвена; испрва, заједнички за нахије Косово и Нечвен (1624, 1631, 1636), потом самостално као наиб Нечвена или Нечвена с припадајућим подручјима (1639, 1640, 1645).⁴¹

³⁶ Isti, *Petrovo polje*, 26–29.

³⁷ BOA, TD 622; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (Ankara), Kuyûd-i Kadime Arşiv (=TK.KKA), *Tapu tahrir defterleri* (=TD) 119; Hazim Šabanović, *Bosanski pašaluk, Postanak i upravna podjela*, Sarajevo 1982², 73–76, 204–216, 226–227; Fazileta Hafizović, *Kliški sandžak od osnivanja do početka Kandijskog rata (1537–1645. godine)*, Sarajevo 2016, 23–24; A. Jakovljević – N. Isailović, *Petrovo polje*, 169. Крчки санџак је у османским документима повремено називан и Личким санџаком.

³⁸ BOA, TD 622, 312/A–317/B; TK.KKA, TD 119, 189b–193b (*Nāhiye-i Neçven der livā-i Klis*). H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 208–209; A. Jakovljević – N. Isailović, *Petrovo polje*, 42, 49, 53. На овом месту се скреће пажња да, у скорашњој монографији о Клишком санџаку, ауторка није посветила засебна поглавља нахији Нечвен и суседној нахији Косово, за разлику од осталих нахија јужно од Динаре – вид. F. Hafizović, *Kliški sandžak*, 92–225, 229.

³⁹ BOA, MAD 656, 281; A. Jakovljević – N. Isailović, *Petrovo polje*, 171.

⁴⁰ A. Jakovljević – N. Isailović, *Petrovo polje*, 170–171, 174.

⁴¹ Arhiv franjevačkog samostana Visovac, *Turski dokumenti*, dok. B 55 (14–22. II 1640); dok. B 70 (22. I–19. II 1624); dok. C 82 (22. I–19. II 1624); dok. E 43 (23. VIII – 7. IX 1631); dok. E 51

Извор који се приређује представља попис нахије Нечвен у оквиру пописа Клишког санцака из 1574. године (ВОА, *TD* 533, 524–532).⁴² Година датирања дефтера, заправо је техничка одредница у датацији рукописа и означава време када је окончан општи попис санцака. Од хронолошких ознака, рукопис садржи датум завршетка пописа (прва декада мухарема 982. године = 23. IV–2. V 1574) убележен на странама једине постојеће кануннаме за Клишки санцак. Међутим, даљим истраживањем је утврђено да је попис сукцесивно спровођен у периоду од 1568. до 1574. при чему су се, у истом раздобљу, на месту емина – службеног повереника и особе овлашћене да спроведе попис – променила чак тројица људи. Инструкција за обављање пописа издата је још у другој половини 1568. године зајму Кејвану, особи одређеној за пописивање Клишког, али и суседног Херцеговачког санцака.⁴³ У другој половини 1570. и првој половини 1571. на месту емина се помиње заим Мустафа, док се од краја 1571. до 1574. на том месту сусреће Абдулбаки ефенди, кадија Сарајева и Неретве, који је и привео крају вишегодишњи процес пописивања Клишког санцака. Пролонгирање израде пописа било је у

(10. I – 7. II 1636); dok. B 84 (4–13. V 1639); dok. C 13 (4–13. V 1639); dok. B 55 (14–22. II 1640); dok. A 75 (5. XI–3. XII 1640); dok. E 48 (30. IX – 9. XII 1645); Н. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 209.

⁴² За простор нахије Нечвен до сада су објављени пописи из 1550. године: Fehim Dž. Spaħo, Ahmed S. Aličić i Behija Zlatar, *Opširni popis Kliškog sandžaka iz 1550. godine*, Sarajevo 2007; *Opširni popis timara mustahfiza u tvrđavama Kliškog sandžaka iz 1550. godine*, prired. Fazileta Hafizović, Sarajevo 2014; Šime Pilić, „Turski katastri Miljevca i Promine u 16. stoljeću“, *Godišnjak Titius: godišnjak za interdisciplinarna istraživanja porječja Krke* 8 (2015) 235–295. Осим објављених пописа из 1550. у последњем раду је у оквиру Прилога бр. 2 објављен опширни попис нахије Нечвен из 1585, у преводу Сњежане Бузов. Текст на једном месту мења оригинални низ страна из дефтера, па долази да погрешног редоследа података.

⁴³ О пописивачкој делатности Кејван-бега пронађена је потврда и у млетачком архиву (*Chieiuanbey sindaco et descripttor delli sanzaccati di Clissa et di Cherceg* – 19. III 1569), пошто се у Сенату расправљало о повреди граничне линије у Далмацији између Османског царства и Венеције – Archivio di stato di Venezia, *Senato, Deliberazioni Costantinopoli*, Registri 4, f. 1a. Датум смрти Кејван-бега, мостарског задужбинара, сачуван је у једном рукопису који је још 1958. објавио Хивзија Хасандедић а који овом приликом доводимо у везу са гореспоменутиим пописивачем Клиса и Херцеговине. Да је у питању иста особа указује сам текст натписа који Кејван-бега титулише као *kātibū'l-vilāyet* (писар вијалета) и *eminū'l-memleket* (повереник земље) што су стандарни, званични облици именовања особе задужене за попис територије неког санцака. Притом, датум смрти наведен у хронограму – хиџретска 977. година тј. 16. VI 1569–4. VI 1570, у складу је са временом када Кејван-бег престаје да се помиње у изворима – Hivzija Hasandedić, „Dva kronograma o smrti mostarskog legatora Čejvan-kethode“, *Prilozi za orijentalnu filologiju* 6–7 (1958) 275–285.

непосредној вези с отпочињањем сукоба између Османског царства и Венеције, у историографији познатог као Кипарски рат (1570–1573). Како је територија Клишког санџака била поприште ратних сукоба који су резултирали додатним проширењем османске територије, већ од 1570. је почео попис нових области у залеђу венецијанских комуна Сплита, Шибеника, Трогира и, напослетку, Задра, где је, услед османског освајања Котарâ, Венеција претрпела највећи територијални губитак.⁴⁴

Турски пописи углавном наводе имена места која су забележена у средњем веку и тек ће се у раздобљу османске власти јавити нова имена појединих топонима на шта је делимично утицало и постојање бројних чифтлика, пре свега на простору Промине, али и две велике скупине влаха – Миљеваца и Богетића. Нотарски списи из Шибеника бележе, поред старих, и нова имена места, као и идентификацију локација преко читлука и горе поменутих влашких скупина.⁴⁵

Попис нахије Нечвен из 1574. доноси податке за укупно 20 насеобина, док се становништво поименично бележи у 18 села. Топоними у дефтеру, у већини случајева и данас означавају називе села или им је познат траг на терену преко картографске грађе. У идентификацији мање групе непознатих топонима ослонац су пружали подаци из осталих пописних дефтера, средњовековне грађе, али и млетачких⁴⁶ и аустријских катастарâ.⁴⁷ Миљевачкој зони припадају насеобине Кључ, Каочине, Бриштани, Дриновци, Хрватце (део Каочина и Ширитоваца), Камичак (подграђе бившег утврђења у селу Бриштани) и Чесмина Драга (Богетић–Миљевци). Проминској зони припадају Бабин Дол (Бободол), Доње и Горње Развађе (Развође), Љуботић, Велушић, Лесковић=Јешковић (подграђе Нечвена, названо према хрватском племићу Ивану Јешковићу, предтурском поседнику града Нечвена), Рачице (<Драчице < Драчево поље, у околини Развођа и Велушића), Попчеве Пољице (Оклај), Височан (вероватно заселак Селине у данашњим Пуљанима), Горнић (Сукновци)

⁴⁴ BOA, TD 533, 524–532; A. Jakovljević – N. Isailović, *Petrovo polje*, 41–49.

⁴⁵ DAŠI, *Šibenski bilježnici*, kut. 29/III, 29/V, 30/VI, 30/VII, 38/I; Kristijan Juran, „Morlaci u Šibeniku između Ciparskoga i Kandijskog rata (1570.–1645.)“, *Povijesni prilozi* 49 (2015) 172, 179, 181–184, 186–188, 192, 195–196, 201–204.

⁴⁶ Велику захвалност дугујемо колеги Марку Римцу с Филозофског факултета Свеучилишта у Сплиту који нам је уступио на коришћење снимке млетачких катастарâ Далмације из Државног архива у Задру – Državni arhiv u Zadru (=DAZD), *Fond 5 – Mletački katastar. Katastarske knjige (1597.–1797.)*.

⁴⁷ Снимци карата израђених за аустријски катастар из друге половине 1820-их година доступни су на: <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=1202943.0382440672%2C5978869.71875626%2C2131805.8059655293%2C6307243.192269377>.

и Чар(е)шевић (део Бободола).⁴⁸ Проминској групи припадају и села Мратин Дол (Мратово) и Хотиблић (утврђење у селу Лукару), с тим да их попис бележи као делове чифтлика, без помена становништва, о чему ће још понешто бити речено. Село Љубач налази се у близини Книна коме просторно гравитира и коме и данас административно припада.

Велики је број мезри забележен у попису (укупно 21), имајући у виду величину нахије. Бројност ових помена, свакако, не указује на то да се у свим случајевима ради о бившим, средњовековним насељима. Осим у случају мезри Мали и Велики Лукари (Лукар), Богочин (назив утврђења и подграја у селу Богетић–Промина), Кокошевац (забележен 1471), можда и Дуборичје другог имена Шушелић (што је племићко презиме из Хотиблића у Лукару), остатак потпада под микротопониме као ознаке за мање земљишне целине: Појила, Кружине, Рошка Драга, Мендолевац, Страњани (на простору Бриштана), Приспа (највероватније на простору Нос Калика), Сухопоље, Закућине (околина Нечвена, у селу Пуљани), Бојидол (можда Појидол, код Љупча), Радошић (<Радошевић, на простору Бободола), Ковачић, Тролокви, Зрелиште (на простору Развођа, Велушића и Трбоуња)⁴⁹, Хамзетић Иван (у близини прелаза Брљан, у Пуљанима; назив очито потиче од имена особе), Црквена мезра (посед манастира Висовац)⁵⁰, Брђанци (на локалитету код каструма Бурнум у Ивошевцима). Осим последњег топонима који се налази на супротној страни Крке, сви остали се налазе унутар природних граница нахије Нечвен. Већину топонима је могуће одредити на терену док су ближи подаци о убикацијама дати у напоменама унутар приложеног пописа.

Попис из 1574. садржи податке о више чифтлика у нахији Нечвен. Процес је посведочен на простору Промине већ у најранијој фази успостављања османске власти. Ова појава, осим што указује на процес преобликовања земљишних односа условљен османским освајањима, имала је за последицу промену назива појединих средњовековних

⁴⁸ У свим осталим пописима насебина Чаршевић се бележи као саставни део Бабин Дола (Бободола).

⁴⁹ Топоними Ковачић, Тролокви и Зрелиште (а овде је могуће и другачије читање) јављају се од 1574. у оквиру села Рачице (<Драчице). Судећи према подацима османских пописа у тој зони се, по свој прилици, у средњем веку налазила засебна насебина и црква, што се види на основу приложеног пописа. Није могуће прецизно одредити који је од топонима био носећа ознака насебине. Први попис (1528–1530) уписује село Тролокви (ВОА, *TD* 157, 373) а након пола века одсуства из извора, јавља се село (Д)рачице.

⁵⁰ ВОА, *TD* 622, 317/А; ТК.ККА, *TD* 119, 193б. У питању је манастирски посед Кужељ, у атару села Бриштани.

насеобина. Проблематика чифтлика и њихово довођење у везу с каснијим насеобинама представља засебно питање о чему се на овом месту дају тек одређене назнаке. Појава чифтлика у пописима искључује пописивање становника који су живели на њима, што треба имати у виду када се раде прорачуни насељености нахије. Поред муслимана, било власника који су могли живети на њима, или особа којима је земља уступана на обрађивање, на чифтлицима су свакако живели и хришћани што директно показује бележење њихових имена у шибенском нотаријату.⁵¹

Међу држаоцима чифтлика су и истакнути крајишки заповедници који су накнадно преносили власничка права, путем наследства, на припаднике својих породица. Заузврат су држави плаћали одређену надокнаду за коришћење тих земљишта која је преусмеравана у пребендијални део хасова, зеамета или тимара. Шибенски нотаријат рано бележи ове промене где се јављају становници *de Promina de uilla Malchocbega* (1555), односно *de villa Cichlut de Malchocbeg* како је прецизније наведено 1560. године.⁵² Већ назив насеобине изведен према Малкоч-бегу, познатом крајишком заповеднику и клишком санџак-бегу, указује на процес преноминације средњовековне топонимије у складу с називима коришћеним у свакодневним односима. Последица тога била је појава двоструке топонимије и у нахији Нечвен, о чему је писано у неколико наврата на примеру нахијâ Петрово поље и Косово.⁵³ Пописни дефтери из 16. века јасно указују на то да су насеобине Хотиблић с мезром Дуборице другог имена Шушелић, као и мезра Мали и Велики Лукари чиниле саставне делове чифтлика Малкоч-бега који је наследио од свог оца Кара Осман-бега. Исто понављају и пописи од 1574. с тим да се као власник јавља један од Малкоч-бегових синова, Ибрахим-бег, тадашњи капетан тврђаве Обровац. Наведени топоними су територијално блиски и у вези су с простором данашњег села Лукара.⁵⁴ Раније наведени податак о паду утврђења Хотиблић, око 1507. године, чији је господар био Миховил Шушелић, могао би се довести у везу с овим чифтликом будући да је

⁵¹ DAŠI, *Šibenski bilježnici*, kut. 30/VI, sv. a, f. 20r; kut. 30/VII, sv. c, f. 41v; K. Juran, „Morlaci u Šibeniku“, 183–184, 187, 196

⁵² DAŠI, *Šibenski bilježnici*, kut. 30/VI, sv. a, f. 20r; kut. 30/VII, sv. c, f. 41v.

⁵³ Александар Јаковљевић и Невен Исаиловић, „Попис нахије Косово из 1574. године“, *Мешовита грађа (Miscellanea)* 34 (2013) 33–34; isti, *Petrovo polje*, 215–216; 219–225, 361–362, 409.

⁵⁴ BOA, TD 164, 234; BOA, TD 201, 175; BOA, TD 284, 341; BOA, TD 285, 278; BOA, TD 533, 526–527; BOA, TD 546, 504–505; BOA, TD 622, 316/B; ТК.ККА, TD 119, 193а.

Осман-бег, отац Малкоч-бега, у то време активан на западном крајишту, врло лако могао бити један од предводника тог похода.⁵⁵

Ако је у првом случају идентификација чифтлика била могућа захваљујући сачуваним топонимима, ситуација је доста сложенија у троуглу данашњих села Оклај, Сукновци и Читлук. Да није забележен помен Оклаја⁵⁶ 1447. могао би се извести погрешан закључак да топоним не припада средњовековном раздобљу, будући да се не јавља у османским пописима, а бележе га млетачки катастри с почетка 18. века. И простор Оклаја је био захваћен процесом формирања чифтлика и у непосредној је вези с насебином Попчеве Пољице из пописа. Сукновци и Читлук су пак имена која, без сумње, не припадају средњовековној топономастици. Први назив се доводи у везу с насебином Горнић из дефтера, док је у имену другог топонима сачувана непосредна веза с османским раздобљем. Насебина Горнић, чији траг данас није сачуван на терену, налазила се у атару данашњих Сукноваца, док је Читлук (*villa Citluch appresso Necuen*, 1639)⁵⁷ настао прекомпоновањем земљишта суседних насебина – Попчеве Пољице (Оклај) и Љубачић (Љуботић). Могуће је да су поједини делови Читлука припадали и суседним насебинама Мратин Дол, па и Височан, али је потребна додатна анализа, пре свега млетачких катастарара. Управо се преко чифтлика и сагледавања власничких односа над њима, на основу свих постојећих дефтера, могу изнети ови закључци о чему ће опширније бити писано другом приликом. У овом краћем излагању, може се констатовати да су чифтлици постојали још у Лесковићу (Јешковић – подграђе Нечвена), Мратин Долу (Мратово) и Љупчу, с тим да се у последњем случају подаци налазе у попису нахије Книн пошто су власници чифтлика били посадници книнског утврђења.⁵⁸ Приметно је да се већина ових чифтлика налази у близини утврђења Нечвен, тј. на простору данашње општине Промина.

У погледу пореских давања, већинско становништво нахије Нечвен је категорисано у складу с обавезом плаћања влашке филурије (*resm-i filuri*) која је 1574, осим у случају једне насебине где су уписане ниже

⁵⁵ Вид. нап. 30 у овом раду. О Кара Осман-бегу и породици Малкоча вид. у: Behija Zlatar, „O Malkočima (Prilog pitanju muslimanskih begovskih porodica u Bosni i Hercegovini u XVI stoljeću)“, *Prilozi za orijentalnu filologiju* 26 (1976) 105–114; F. Hafizović, *Kliški sandžak*, 275–280.

⁵⁶ DAŠI, *Šibenski bilježnici*, kut. 11/IV-V, sv. 10.III, f. 69r. Интересантно је да у непосредној околини Широког Бријега (БиХ), попут проминских Оклаја и Љуботића, постоје села Оклаји и Љуботићи. У оба случаја два насеља стоје у непосредној просторној вези.

⁵⁷ K. Juran, „Morlaci u Šibeniku“, 183.

⁵⁸ BOA, TD 533, 616; BOA, TD 546, 594.

вредности (100–90–80), износила 180 акчи. Филурија је разрезивана према свакој уписаној кући у дефтеру и тиме је потпадала под новчану обавезу уписаног старешине домаћинства. Пошто попис бележи различите земљишне јединице – баштине, земине (*zemīn*) или делове земљишта (*hisse-i zemīn*), те чифтлике (о чему је било речи) – не може се доћи до уједначеног укупног броја пореских јединица.

Најзаступљенији облик држања земљишта била је филурцијска баштина. Попис из 1574. бележи укупно 120 таквих кућа у нахији Нечвен, док је 7 кућа подведено под рајинске порезе што износи укупно 127 кућа. Такав податак даје основно демографско полазиште у сагледавању насељености нахије. Како пописи Клишког санџака приликом бележења влашких групација нису раздвајали муслимане и хришћане, конфесионална заступљеност се може добити пребројавањем уписаних кућа. На тај начин се увиђа да је у укупном броју од 127 кућа било 19 муслиманских (15%), односно 107 (85%) хришћанских кућа (укључујући једну колективну баштину уписану на читаву сеоску заједницу). Већ ови параметри указују да је у области Нечвен муслиманско становништво нешто заступљеније него у суседним нахијама Косово (8%) или Петрово поље (9%) из истог раздобља.⁵⁹ Уколико се овом броју додају и држаоци земљишних поседа који нису одређени као баштина – земина или његових делова – постотак муслиманског становништва се додатно увећава. У непосредној околини утврђења Нечвен налазило се раније поменуто село Лесковић (Лешковић). У изворима се одређује као варош ове тврђаве што упућује на средњовековно подграђе. Топоним је изведен према последњем познатом средњовековном господару Нечвена, Ивану Јешковићу, што потврђују ранији османски дефтери. У турском периоду се јављају два дела његове баштине (тј. некадашњег Јешковићевог племићког поседа), подељена између посадника тврђаве и становништва вароши.⁶⁰ Од укупно 17 мањих делова који су чинили ове две целине, чак

⁵⁹ Александар Јаковљевић и Невен Исаиловић, „Попис нахије Петрово поље из 1574. године“, *Иницијал. Часопис за средњовековне студије* 1 (2013) 260–261; исти, „Попис нахије Косово“, 34–35; Детаљном анализом је, потом, утврђено да је на муслимане Петровог поља 1574. уписано 12,5% баштина – А. Јаковљевић – Н. Исаиловић, *Petrovo polje*, 193–195.

⁶⁰ ВОА, *MAD* 540, 171; ВОА, *TD* 212, 578; ВОА, *TD* 440, 276, 279. Баштина Ивана Јешковића, до тада исказивана као земљиште вароши тврђаве Нечвен, од 1574. се бележи као самостално село, у измењеном облику Лесковић/Лешковић–Лишковић. Док је 1550. било јасно написано Јешковић (Ivan Yeşkovik) начин писања се мења с пописом из 1574. с тим да се у појединим случајевима прво слово бележи тако да се може читати и на исправан начин. Међутим, у већини случајева је први потез изведен тако да изгледа као слово *лам* што задржавају и наредни пописи, с тим да је 1585. икавизирано име села – Лишковић, ВОА, *TD* 533, 524–525; ВОА, *TD* 546, 502–503; ВОА, *TD* 622, 313/А–314/А.

15 је појединачно или заједнички држало муслиманско становништво, док су два дела припадала хришћанима. Иако нису потпадали под систем филурџијске земље, ови делови земина су несумњиво представљали пореске јединице у власништву пореских обвезника. Када се томе дода пет таквих делова у селу Височан, у близини Нечвена, од чега је четири припадало муслиманима, заједно с горе поменутих баштинама долази се до броја од укупно 148 фискалних јединица (кућа, баштина, делова земина) при чему су 38 држали муслимани (26%), а 109 (74%) хришћани. Муслиманско становништво је по правилу било већински заступљено у близини средишта нахије, што је у овом случају тврђава Нечвен и њено подграђе тј. насеобина муслиманског типа у њеној непосредној околини, која пак није стекла статус касабе до краја османске управе.⁶¹

Попис доноси врло занимљиве податке о бројним воденицама на Крки и њиховим власницима из нечвенских насеобина. Оне су се налазиле на Рошком слапу, затим у близини слапа Миљацка, те на Брљанском и Бободолском (данас исушеном) језеру и радиле су целе године. Уз то, попис сведочи о комуникацијском значају Промине, коју је ово подручје имало још од античког доба, будући да се помињу прелази преко Крке на Рошком слапу, Миљацки и Брљану, чему треба додати и прелазе преко скеле код острва Висовац као и скелу у Бободолу.⁶²

Доста је значајан помен панађура Хотиблић из 1574. који је свакако у вези с парохијском црквом посвећеној Богородици (Госпа Чатрњска). Осим што се ради о култном средишту, барем за централни део области, треба напоменути да нахија Нечвен нема забележено стално трговачко средиште у дефтерима, те је панађур представљао место периодичне трговине. Такав вид трговања посведочен је и у 18. веку када се окужена робе из Турске појавила и на панађуру код цркве у Промини, на празник рођења Богородице 8. септембра 1731, што је поспешило ширење једне од последњих епидемија куге у Далмацији. Католичка црква у Промини коју тако помиње Гашпар Вињалић може бити само црква Госпе Чатрњске.⁶³ Осим посредног помена ове цркве и поседа манастира Висовац, о чему је било речи, попис доноси још и навод о постојању земљишта цркве,

⁶¹ ВОА, *TD* 622, 312/A–317/B; ТК.ККА, *TD* 119, 189b–193b; Fehim Dž. Spaho, „Неке карактеристике развита варошких насеља у Клишком санджаку у XVI и XVII столјећу“, *Prilozi za orijentalnu filologiju* 38 (1988) 241–251.

⁶² Подаци о прелазу код Висовца налазе се у оквиру пописа нахије Скрадин, док на прелаз у Бободолу, који је морао постојати и у турском периоду, указује млетачки катастар, ВОА, *TD* 533, 717; ВОА, *TD* 546, 695; DAZD, *Mletački katastar*, 54 (Babodol).

⁶³ К. Kosor, „Drniška krajina“, 134–139; G. Vinjalić, *Kratki povijesni i kronološki pregled*, 234.

назване Попова црква, коју, према подацима из дефтера, треба тражити у источном делу Промине где се налазило ишчезло село (Д)рачице.

Текст се објављује у преводу на српски језик, уз транслитерацију и факсимиле извора. Принципи издавања изворне грађе не одступају од утврђених начела која су примењена у ранијим радовима, о чему је више пута писано, те на овом месту нема потребе истицати основну проблематику издавања османских пописних дефтера, нити изнова доносити речник османских термина.⁶⁴ Коришћењем свих постојећих пописа из периода 1528–1604, вршена је обрада и провера антропонијског и топономастичког материјала, уз констатацију, проистеклу из досадашњег рада на овом материјалу, да је писар пописа из 1574. исказивао тенденцију типског бележења имена у односу на локалне варијације или говорне карактеристике.⁶⁵

⁶⁴ А. Јаковљевић – Н. Исаиловић, „Попис нахије Петрово поље“, 260–261; исти, „Попис нахије Косово“, 34–35; исти, *Petrovo polje*, 16–25.

⁶⁵ Isti, *Petrovo polje*, 20–22.

ТРАНСЛИТЕРАЦИЈА ПОПИСА НАХИЈЕ НЕЧВЕН

[524] NĀHIYE-İ NEÇVEN DER LİVĀ-İ KLİS

Karye-i ÇESMİNA DIRAGA tābi'-i Neçven

Baştina-i Radiç veled-i Radosav; baştina-i Radoye veled-i İvan; baştina-i Vuk veled-i Obrad; baştina-i Vuk veled-i Milko;

Mezra 'a-i KOKOŞEVAÇ tābi'-i Neçven

Baştina-i Yūsuf veled-i Dāvud; baştina-i Hasan veled-i Murād

Mezra 'a-i POYILA ve mezra 'a-i KRUIŃE der kurb-i Rog İslab 'an nehr-i Krka; baştina der yed-i ehl-i karye

Hāne 7 fī 180

Karye-i KAMIÇAK ve POYILA ve KRUIŃE ve ROŞKA DIRAGA ve MENDOLEVAC ve İSTRANANI nām mezra 'alardır der kurb-i İslab-i Rog tābi'-i Neçven tasarrufında bulunmağın defter-i cedīde üzerine kayd olındı.

Baştina-i Martin veled-i Ogran; baştina-i Hüseyīn veled-i Pavik; baştina-i Petri veled-i Martin; baştina-i Rayiç veled-i Kolak; baştina-i Vukaşin veled-i Radiç; baştina-i Grban veled-i Malko; baştina-i Grgur veled-i Pribin.

Hāne 7 fī 180

Zemīnhā-i karye-i LESKOVİK tābi'-i Neçven

Zemīn 'an hisse-i karye-i LESKOVİK der tasarruf-ı Hasan veled-i 'Abdullāh; zemīn 'an hisse-i karye-i m. der tasarruf-ı Mehmed veled-i Hamza; zemīn 'an hisse-i karye-i m. der tasarruf-ı Pīrī veled-i Hasan; zemīn 'an hisse-i karye-i m. der tasarruf-ı Pervāne veled-i Ferhād; zemīn 'an hisse-i karye-i m. der tasarruf-ı Halīl veled-i Mehmed merd-i kal'a; zemīn 'an hisse-i karye-i m. der tasarruf-ı Hüseyīn veled-i 'Abdullāh ser-oda; zemīn 'an hisse-i karye-i m. der tasarruf-ı Bālī veled-i İskender; zemīn 'an hisse-i karye-i m. der tasarruf-ı Hüseyīn süvār veled-i Ca'fer; zemīn 'an hisse-i karye-i m. der tasarruf-ı Grgur veled-i Vukosav; zemīn 'an hisse-i karye-i m. der tasarruf-ı Hasan veled-i 'Abdullāh; zemīn 'an hisse-i karye-i m. der tasarruf-ı Marko veled-i Branko.

Hāsıl	
gendüm keyl 21, bahā	525
mahlüt keyl 32, bahā	640
‘alef keyl 42, bahā	420
‘öşr-i bostān	22
‘öşr-i piyāz	22
‘öşr-i giyāh	55
‘öşr-i küvāre	80
‘öşr-i sīr ve piyāz ve kelem	12
‘öşr-i meyve	12
nısf bād-ı havā ve resm-i ‘arūs ve polaçına	82

Yekün 1870

[525]

Çiftlik-i nısf karye-i LESKOVİK ma‘a zemīn-i bāğāt ve bāğçehā [ve] resm-i küvāre der tasarruf-ı mustahfızān-ı kal‘a-i mezbūre hīn-ı tahrīrde tasarruflarında bulunmağın defter-i cedīde üzerine⁶⁶ kayd olındı.

Zemīnhā der kurb-i kal‘a-i Neçven der tasarruf-ı mustahfızān-ı kal‘a-i [m.]⁶⁷ ba‘zı tarlalardır ve YANILO ve gayruhu; zemīn-i tarla-i LOKVA der kurb-i kal‘a-i Neçven der tasarruf-ı Hasan ve Ahmed evlād-ı Hamza tasarruflarında bulunmağın defter-i cedīde üzerine kayd olındı; zemīn dört kıt‘a tarla der kurb-i kal‘a-i Neçven der tasarruf-ı Şa‘bān veled-i Mehmed tasarrufında bulunmağın üzerine kayd olındı; zemīn-i bāğçe der kurb-i kal‘a-i Neçven der tasarruf-ı İbrāhīm veled-i Hamza tasarrufında bulunmağın defter-i cedīde üzerine kayd olındı; [z]emīn-i YANILO tarla der kurb-i kal‘a-i Neçven der tasarruf-ı Halīl veled-i Mustafā tasarrufında bulunmağın defter-i cedīde üzerine kayd olındı; zemīn-i YANILO ÇUKUR ve KIRÇEVİNA baltalık der tasarruf-ı Mehmed veled-i Mustafā tasarrufında bulunmağın defter-i cedīde üzerine kayd olındı; mezra‘a-i karye-i LESKOVİK otlak ve çayır nısf hisar erleriniñ ve nısf kal‘a-i varoş-i ehliniñ ber vech-i iştirāk defter-i cedīde üzerine⁶⁸ kayd olındı;

Mezra‘a-i SUHOPOLYE ve mezra‘a-i ZAKUKİNE der kurb-i kal‘a-i Neçven der tasarruf-ı Hüseyīn Dizdār hīn-ı tahrīrde tasarrufında bulunmağın defter-i cedīde üzerine kayd olındı.

⁶⁶ BOA, TD 546, 503: üzerlerine.

⁶⁷ BOA, TD 546, 503: kal‘a-i m.

⁶⁸ BOA, TD 546, 503: üzerlerine.

Hāsıl	
gendüm keyl 2, bahā	50
mahlüt keyl 4, bahā	80
‘alef keyl 5, bahā	50
‘öşr-i bostān	12
‘öşr-i kettān	12
‘öşr-i giyāh	30
‘öşr-i küväre	20
‘öşr-i sır ve piyāz ve kelem	10
‘öşr-i meyve	4
nısf bād-ı havā ve resm-i ‘arūs ve polaçına	12
Yekün 280	

Āsiyābhā der nehr-i Krka der tasarruf-ı Mehmed Kefelü ve Mustafā veled-i Mehmed ve Beşir veled-i Hamza merdān-ı kal‘a-i mezbüre
āsiyāb bāb 5 fi 30, resim 150
der tasarruf-ı Mehmed Kefelü, bāb 3; der tasarruf-ı Mustafā veled-i Mehmed, bāb 1; der tasarruf-ı Beşir veled-i Hamza, bāb 1.

Āsiyāb der nehr-i Krka der tasarruf-ı Hüseyin veled-i ‘Abdullāh ve bākī şürekā varoşān-ı kal‘a-i m.
āsiyāb bāb 3 fi 30, resim 90

Yekün 270 [!]

Zemīn-i Mustafā b. Mehmed ve İbrāhīm veled-i Mehmed ma‘a āsiyāb der nehr-i Krka
āsiyāb bāb 2 fi 30, resim 60

Hāsıl	
gendüm keyl 4, bahā	100
mahlüt keyl 3, bahā	60
‘alef keyl 6, bahā	60
‘öşr-i bostān	2
‘öşr-i kettān	2
‘öşr-i giyāh	5
‘öşr-i küväre	5
‘öşr-i sır ve piyāz ve kelem	2
nısf bād-ı havā ve resm-i ‘arūs ve polaçına	13
Yekün 249	

Āsiyāb der nehr-i Krka der kurb-i Rog İslab PARÇIL⁶⁹ ve POLİÇE'nin āsiyābları mabeyindedir Hüseyin Dizdār tasarrufında bulunmağın defter-i cedīde üzerine kayd olındı.

āsiyāb bāb 1, resim 30

[526]

Çiftlik-i nısf karye-i MRATİN DOL der tasarruf-ı Mustafā veled-i Behrām Hoca defter-i 'atıkde rüsüm-i eflakiye kayd olunan yerler dahi temessükleri mücebince tasarruflarında bulunmağın defter-i cedīde üzerine kayd olındı.

Hāsıl	
gendüm keyl 4, bahā	100
mahlüt keyl 8, bahā	160
'alef keyl 10.5, bahā	105
'öşr-i bostān	2
'öşr-i kettān	2
'öşr-i giyāh	5
'öşr-i küvāre	5
'öşr-i sīr ve piyāz ve kelem	2
nısf bād-ı havā ve resm-i 'arūs ve polaçına	4
Yekün 385	

Zemīn 'an hisse-i mezra'a-i MRATİN DOL der tasarruf-ı Latife ve Hanife ve 'Avfiye benāt-i 'Alī.

Hāsıl	
gendüm keyl 0.5, bahā	13
mahlüt keyl 2, bahā	40
'alef keyl 2.5, bahā	27
'öşr-i bostān	2
'öşr-i kettān	2
'öşr-i giyāh	5
'öşr-i küvāre	5
'öşr-i sīr ve piyāz ve kelem	2
nısf bād-ı havā ve resm-i 'arūs ve polaçına	4
Yekün 100	

⁶⁹ BOA, TD 546, 503: Parçik.

Zemîn bir kıt'a tarla der kurb-i karye-i MRATİN DOL der tasarruf-ı Şa'bân veled-i Sinân tasarrufında bulunmağın defter-i cedîde üzerine kayd olındı.

Hâsıl	
gendüm keyl 0.5, bahā	13
mahlût keyl 2, bahā	40
‘alef keyl 2.5, bahā	25
‘öşr-i bostān	2
‘öşr-i kettān	2
‘öşr-i giyāh	5
‘öşr-i küvāre	5
‘öşr-i sîr ve piyāz ve kelem	2
nısf bād-ı havā ve resm-i ‘arūs ve polaçına	4
Yekūn 100 [!]	

Çiftlik-i nısf karye-i MRATİN DOL der tasarruf-ı Mūsā veled-i Mehmed defter-i ‘atıkde rüsüm-i eflakiye mukayyed olan yerleriñ dahi elinde elinde [!]⁷⁰ temessükleri mücebince tasarruflarında bulunmağın defter-i cedîde üzerine kayd olındı.

Hâsıl	
gendüm keyl 3, bahā	75
mahlût keyl 9, bahā	180
‘alef keyl 2.5, bahā	25
‘öşr-i bostān	2
‘öşr-i kettān	2
‘öşr-i giyāh	5
‘öşr-i küvāre	5
‘öşr-i sîr ve piyāz ve kelem	2
nısf bād-ı havā ve resm-i ‘arūs ve polaçına	4
Yekūn 300	

Āsiyāb der nehr-i Krka der tasarruf-ı ahālî-i karye-i БОРО[V] ОТОК⁷¹
āsiyāb bāb 5 fi 30, resim 150

⁷⁰ BOA, TD 546, 504: elinde.

⁷¹ BOA, TD 546, 504: Popo[v] Otok.

Geçüd der nehr-i Krka MİLAÇKA'nın evvelki geçüdidir ve dalyanhâ der nehr-i Krka MİLAÇKA'nın iskelesindedir der nezd-i âsiyâbhâ-i m. der tasarruf-ı mustahfizân-ı kal 'a-i Neçven Mustafâ Mehmed⁷² sâkin-i kal 'a-i m. [400]⁷³

Çiftlik-i karye-i HOTİBLİK ve mezra 'a-i DUBORIÇYE nâm-ı diğēr SUTELİK⁷⁴ [ŞUŞELİK] tâbi ' -i Neçven der tasarruf-ı İbrâhîm Beğ kapudân-ı kal 'a-i OBROVÇE 'an evlâd-ı Malkoç Beğ el-merhûm 'an tahvîl-i pedereş defter-i 'atîkde tasarrufında bulunmağın defter-i cedîde üzerine kayd olındı.

[527]

Hâsıl

gendüm keyl 10, bahâ	250
mahlût keyl 20, bahâ	400
'alef keyl 60 [!], [bahâ]	[60] ⁷⁵
'öşr-i bostân	2
'öşr-i kettân	2
'öşr-i giyâh	5
'öşr-i küvâre	5
'öşr-i sîr ve piyâz ve kelem	2
nısf bād-ı havâ ve resm-i 'arûs ve polaçına	4

Yekûn 730

Çiftlik-i mezra 'a-i MALA [VE] VELİKA LUKARİ tâbi ' -i Neçven der tasarruf-ı İbrâhîm Beğ el-mezbûr 'an tahvîl-i pedereş defter-i 'atîkde tasarrufında bulunmağın defter-i cedîde üzerine kayd olındı.

Hâsıl

gendüm keyl 8, bahâ	200
mahlût keyl 20, bahâ	450 ⁷⁶
'alef keyl 4, bahâ	40
'öşr-i bostân	2
'öşr-i kettân	2
'öşr-i giyâh	5
'öşr-i küvâre	5

⁷² BOA, TD 546, 504: Mustafâ b. Mehmed.

⁷³ BOA, TD 546, 504: 400.

⁷⁴ BOA, TD 546, 504: mezra 'a-i Duboriçye nâm-ı diğēr Hotiblik.

⁷⁵ BOA, TD 546, 505: 'alef keyl 6, bahâ 60.

⁷⁶ BOA, TD 546, 505: mahlût keyl 20, bahâ 400.

‘öşr-i sîr ve piyâz ve kelem	2
nısf bād-ı havâ ve resm-i ‘arûs ve polaçına	4
Yekûn 660	

Çiftlik-i mezra ‘a-i BRGAŇCI der kurb-i iskele-i Krka'ya eyretî islab tâbi ‘-i Neçven der tasarruf-ı İbrâhîm Beğ el-mezbûr zıkr olan dört ocak değirmenler defter-i ‘atîkde mukayyed bulunmağın mezkûrın üzerine defter-i cedîde kayd olındı.

Hâsıl	
gendüm keyl 8, bahâ	200
mahlût keyl 9, bahâ	180
‘alef keyl 16, bahâ	160
‘öşr-i bostân	2
‘öşr-i kettân	2
‘öşr-i giyâh	5
‘öşr-i küvâre	5
‘öşr-i sîr ve piyâz ve kelem	2
nısf bād-ı havâ ve resm-i ‘arûs ve polaçına	4
Yekûn 540 [!]	

Karye-i RAÇIÇE ve zemîn-i kilise-i PAPAS ve mezra ‘a-i KOVAÇIK ve mezra ‘a-i TROLOKVE ve mezra ‘a-i Î[Z]RELİŞTE⁷⁷ mezkûr mezra ‘alar RAZVAGE ile VELUŞA ve TRIBOKUŇE nâm mezra ‘alar mabeyinde vâkı ‘ olmuştır hîn-ı tahrîrde hâric ez-defter bulunmağın talibleri üzerine defter-i cedîde kayd olındı.

Baştına-i Hızır veled-i ‘Abdullâh; baştına-i Hasan veled-i ‘Abdullâh; baştına-i Bâlî veled-i Evrenos; baştına-i Mehmed veled-i ‘Abdullâh; baştına-i Yuray veled-i Bırlevik; baştına-i Paval veled-i Radovan; baştına-i Yakov veled-i Dırağışa; baştına-i Voyin⁷⁸ veled-i İvan; baştına-i Mihovil veled-i Bareşin.

Hâne 9 fî 180, resim 1620

Hisse ‘an kurâ ve mezari‘ der tasarruf-ı Hasan Mehmed Sestokrinzâde, hâsıl 200; hisse ‘an kurâ ve mezari‘-i m. der tasarruf-ı Hasan Ağa ‘Alî merdüm-i Malkoç Beğ el-merhûm, hâsıl 200.

Mahsûl-i haymânehâ ve nısf bād-ı havâ 110

⁷⁷ BOA, TD 546, 505: İzreliste.

⁷⁸ BOA, TD 546, 505: Voyin.

[528]

Zemîn ‘an hisse-i karye-i VIŞOÇAN der tasarruf-ı Şa‘bân veled-i Sinân 295; zemîn ‘an hisse-i karye-i VIŞOÇAN der tasarruf-ı Pervâne veled-i ‘Abdullâh 295; zemîn ‘an hisse-i karye-i VIŞOÇAN der tasarruf-ı Hüseyîn veled-i ‘Abdullâh 295; zemîn ‘an hisse-i karye-i VIŞOÇAN der tasarruf-ı Pîrî veled-i Hasan gayr ez hisse-i Şa‘bân 295; zemîn ‘an hisse-i karye-i VIŞOÇAN der tasarruf-ı Pavko veled-i Dobraşin.

Hāsıl

gendüm keyl 12, bahā	300
mahlût keyl 35, bahā	700
‘alef keyl 16, bahā	160
‘öşr-i bostân	2
‘öşr-i kettân	2
‘öşr-i giyâh	5
‘öşr-i küvâre	5
‘öşr-i sîr ve piyâz ve kelem	2
nısf bād-ı havâ ve resm-i ‘arûs ve polaçına	4

Yekûn 1180

Karye-i LUBÇE tâbi‘-i Neçven

Baştina-i Mile veled-i Vukik; baştina-i Vukik veled-i Radovan; baştina-i İvan veled-i Radivoy; baştina-i Hüseyîn veled-i Yuray; baştina-i Petri veled-i Vuksan; baştina-i Vukmir veled-i Vuk[o]sav⁷⁹;

Mezra‘a-i BOYİDOL der kurb-i karye-i LUBÇE; baştina-i Radoye veled-i Brayo. Hâne 7 fî 180, resim 1260 Mahsûl-i haymâne ve nısf bād-ı havâ 50

Yekûn 1310

Karye-i LUBOTİK tâbi‘-i Neçven

Baştina-i Mihovil veled-i İvan; baştina-i İstëpan veled-i Radosav; baştina-i Andreya veled-i Marko; baştina-i Radiç veled-i Radoña der yed-i İvan veled-i Yakşa; baştina-i Matiyaş veled-i İvan; baştina-i Filib veled-i Marko.

Hâne 6 fî 180, resim 1080 Mahsûl-i haymâne ve nısf bād-ı havâ 120

Yekûn 1200

Karye-i HRAVATÇE⁸⁰ tâbi‘-i Neçven

Baştina-i Yanko veled-i Radosav; baştina-i Petko veled-i Radivoy; baştina-i

⁷⁹ BOA, TD 546, 506: Vukosav.

⁸⁰ BOA, TD 546, 506: Hrvatçe.

Điragiša veled-i İvladko; baştina-i Vukdrag veled-i Vukas; baştina-i Radovan veled-i Radosav; baştina-i İstepan veled-i Dubravaç.

Hâne 6 fi 180, resim 1080

[529]

Mezra 'a-i HAMZETİK İVAN kal 'a-i Knin ile Neçven mabeyindedir Krka nâm nehrin berü yakâsındadır 'an tahvîl-i 'Alî 'Ağa ber müceb-i hüccet-i kâdî defter-i cedîde resm-i filuriye kayd olındı.

Baştina-i Vuk veled-i Radul; baştina-i İvan veled-i Radiç.

Hâne 2 fi 180, resim 360

Karye-i KLUÇ tâbi ' -i Neçven

Baştina-i Hüseyîn veled-i 'Abdullâh; baştina-i Mustafâ veled-i 'Abdullâh; baştina-i Vukik veled-i Radoye; baştina-i Mustafâ veled-i Hasan; baştina-i İvan veled-i Radosav; baştina-i Radosav veled-i Şimrak.

Mezra 'a-i PRİSPA tâbi ' -i Neçven

Baştina-i Mahmûd veled-i 'Abdullâh; baştina-i Radiç veled-i Radoye; baştina-i Điragoye veled-i Vukdrag.

Hâne 9 fi 180, resim 1620

Karye-i BRAŞTANİ tâbi ' -i Neçven

Baştina-i Radiç veled []!; baştina-i Radosav veled-i Vukik; baştina-i Dobril veled-i Vukmir; baştina-i Tur 'Alî Ağa der yed-i Seydî veled-i Dâvud.

Hâne 4 fi 180, resim 720

Karye-i KAOÇİNE tâbi ' -i Neçven

Baştina-i Điragik veled-i Vladko; baştina-i Nikola veled-i Miloye; baştina-i Milko veled-i Nikola; baştina-i Nikola veled-i Radko; baştina-i Radman veled-i Vukaşin.

Hâne 5 fi 180, resim 900

Āsiyâb der nehr-i Krka der İslab-i Rog der tasarruf-ı Điragik veled-i Vladko
bâb 1, resim 30

Yekûn 930

Karye-i ĐIRİNOVÇI tâbi ' -i Neçven

Baştina-i Vukas veled-i Bogun; baştina-i Radul veled-i Vukobrad; baştina-i Điragobrad veled-i Vukça; baştina-i Murâd veled-i Hasan.

Hâne 4 fi 180, resim 720 'an mahsûl-i haymânehâ 150

Āsiyāb der nehr-i Krka der Īslab-i Rog der tasarruf-ı Vukas veled-i Bogun
āsiyāb bāb 3 āsiyāb bāb 2, resim 60 dink bāb 1, resim 15

Āsiyāb der nehr-i Krka der Īslab-i Rog der tasarruf-ı Radul veled-i Vukobrad
āsiyāb bāb 3 āsiyāb bāb 2, resim 60 dink bāb 1, resim 15
Yekūn 150

Karye-i RAZVAGE-i DOLNA VE GORNA tābi‘-i Neçven

Baştina-i Mustafā veled-i Hüseyīn; baştina-i Nikola veled-i İvko; baştina-i Yūsuf veled-i Vukdrag; baştina-i Yuray veled-i Grubaç; [530] baştina-i Grgur veled-i Radosav; baştina-i İvan veled-i Radoye; baştina-i Radko veled-i Prvko; baştina-i Vuçko veled-i Radin; baştina-i Antun veled-i Radosav; baştina-i Vukik veled-i Radoye; baştina-i Radosav veled-i Milobrad; baştina-i Voyin veled-i Vukobrad; baştina-i Radoye veled-i Eflak; baştina-i Radoña veled-i İvladko; baştina-i Radman veled-i Dıragobrad; baştina-i Radosav veled-i Vuk; baştina-i Radosav veled-i Bayik; baştina-i Radko veled-i Radosav; baştina-i Bojin veled-i Radiç; baştina-i İliya veled-i İvladosav; baştina-i Yuray veled-i Radohna; baştina-i İvan veled-i Petri.

Hāne 22 fī 180, resim 3960 Mahsül-i haymānehā-i karye-i m. 610 Mahsül-i bād-ı havā-i karye-i m. 300

Āsiyāb der nehr-i Krka der geçüd-i MİLAÇKA der kurb-i Neçven der tasarruf-ı Jarko veled-i Radosav ve Vukik veled-i Radoye
bāb 2 fī 30, resim 60

Āsiyāb der nehr-i Krka der geçüd-i MİLAÇKA der kurb-i Neçven der tasarruf-ı Mustafā veled-i Prozorlu ve ‘Alī topçı ve Radosav veled-i Bayik
bāb 1, resim 30
Yekūn 4960

Karye-i GORNİK tābi‘-i Neçven

Baştina-i Yuray veled-i Raško; baştina-i Martin veled-i İvan; baştina-i Şimun veled-i Bogeta.

Hāne 2, resim 360 Hāne 1, resim 80
Yekūn 440

Çiftlik-i nisf karye-i GORNİK tābi‘-i Neçven der tasarruf-ı Mehmed Ağa Dizdār ‘an evlād-ı İskender Ağa ma‘a bāğāt ve kışlak deyü defter-i ‘atıkde mukayyed bulunmağın defter-i cedīde üzerine kayd olındı.

Hāsıl	
gendüm keyl 3, bahā	75
mahlüt keyl 8, bahā	160
‘alef keyl 3, bahā	30
‘öşr-i bostān	2
‘öşr-i kettān	2
‘öşr-i giyāh	5
‘öşr-i küvāre	5
‘öşr-i sīr ve piyāz ve kelem	2
nısf bād-ı havā ve resm-i ‘arūs ve polaçına	4
Yekūn 285	

Karye-i BOBAÇ POLİÇE tābi’-i Neçven

Baştina-i Paval veled-i Voyniç; baştina-i Matiyaş veled-i Vukşa; baştina-i Nikola veled-i Radak; baştina-i Toma veled-i Vukşa; baştina-i Radbrad veled-i Vukşa; baştina-i Vukmir veled-i İvladosav; baştina-i Grgur veled-i Vukik, 90; baştina-i Lovrin veled-i Pavlo, 90; baştina-i Martin veled-i Petri, 80; baştina-i Petri veled-i Pavlo, 80.

Hāne 6 fī 100, resim 600 Hāne 2 fī 90, resim 180 Hāne 2 fī 80, resim 160

Āsiyāb der nehr-i Krka der İslab-i Rog der tasarruf-ı Nikola veled-i Radak ve bākī ahālī-i karye-i m.

bāb 2 fī 30, resim 60

Yekūn 1000

Çiftlik-i mezra‘a-i LUBAÇİK ve ‘an hisse-i karye-i BOBAÇ POLİÇE ma‘a çayır der nehr-i Krka der kurb-i LUBAÇİK der tasarruf-ı Mehmed Ağa dizdār-ı kal‘a-i Vırh Rika veled-i İskender Ağa defter-i ‘atıkde üzerinde mukayyed bulunmağın defter-i cedīd[e] üzerine kayd olındı.

[531]

Hāsıl	
gendüm keyl 21, bahā	525
mahlüt keyl 30, bahā	600
‘alef keyl 9, bahā	90
‘öşr-i bostān	2
‘öşr-i kettān	2
‘öşr-i giyāh	5
‘öşr-i küvāre	5

‘öşr-i sîr ve piyâz ve kelem	2
nısf bād-ı havâ ve resm-i ‘arûs ve polaçına	4
	Yekûn 1235

Karye-i BABİN DOL tâbi ‘-i Neçven

Baştına-i Hüseyîn veled-i ‘Abdullâh; baştına-i Marko veled-i Radoye; baştına-i İstepan veled-i Matey; baştına-i İstepan veled-i Paval; baştına-i Paval veled-i Petri; baştına-i Radule der yed-i İstepan veled-i Matey; baştına-i Radoña der yed-i Andreyâ veled-i Kovaç; baştına-i Matey veled-i Milko; baştına-i Radoye der yed-i Paval veled-i Yelovaç.

Hâne 9 fî 180, resim 1620 Mahsûl-i haymânehâ 750 Mahsûl-i nısf bād-ı havâ 250

Yekûn 2620

Āsiyâb der nehr-i Krka der tasarruf-ı ahâlî-i karye-i m. ve ÇARESEVİK
bâb ‘aded 1

āsiyâb bâb 5 fî 30, resim 150 āsiyâb bâb 6 fî 15, resim 90

Yekûn 240

Karye-i ÇAREŞEVİK ve mezra ‘a-i RADOŞİK tâbi ‘-i Neçven

Baştına-i Vukman veled-i Milko; baştına-i Yuray veled-i Miloy; baştına-i Andreyâ veled-i İvaniş; baştına-i Marko veled-i Tomaş; baştına-i İvan veled-i Lubinko; baştına-i Paval veled-i Kalita; baştına-i Pavko veled-i Yelovaç.

[Hâne 7]

Hâsıl

ispençe	175
gendüm keyl 24, bahâ	600
mahlût keyl 38, bahâ	760
‘alef keyl 39.5, bahâ	395
‘öşr-i bostân	2
‘öşr-i kettân	2
‘öşr-i giyâh	5
‘öşr-i küvâre	5
‘öşr-i sîr ve piyâz ve kelem	2
nısf bād-ı havâ ve resm-i ‘arûs ve polaçına	4

Yekûn 1950

Karye-i VELUŞIK tâbi‘-i Neçven

Baştina-i Vid veled-i Tvirdko; baştina-i Paval veled-i Radosav; baştina-i Vuksan veled-i Radoye; baştina-i Kostadin veled-i Radiç; [532] baştina-i Vukaşin veled-i Radoye; baştina-i Vuk veled-i Radosav; baştina-i Vuk veled-i İçvetko. Hâne 7 fî 180, resim 1260 Mahsül-i haymānehā 850 Mahsül-i bād-ı havā 370 Yekün 2480

Mezra‘a-i BOĞOÇIN der tasarruf-ı Şimun Bogotik⁸¹ ve bākī şürekā tâbi‘-i Neçven

Hāsıl	
gendüm keyl 20, bahā	500
mahlüt keyl 40, bahā	800
‘alef keyl 18, bahā	180
‘öşr-i bostān	2
‘öşr-i kettān	2
‘öşr-i giyāh	5
‘öşr-i küvāre	5
‘öşr-i sîr ve piyāz ve kelem	2
nısf bād-ı havā ve resm-i ‘arūs ve polaçına	4
	Yekün 1500

Mezra‘a-i Kilise ma‘a balıklağı der nehr-i Krka tâbi‘-i Neçven 100

Panayır-ı HOTİBLİK tâbi‘-i Neçven 851

Āsiyāb-ı Rog İslab der nehr-i Krka tâbi‘-i Neçven
bāb 4 fî 30, resim 120

⁸¹ BOA, TD 546, 510: Şimun veled-i Bogitik.

ПРЕВОД ПОПИСА НАХИЈЕ НЕЧВЕН

/524/ НАХИЈА НЕЧВЕН У САНЦАКУ КЛИС

Село ЧЕСМИНА⁸² ДРАГА, припада Нечвену

Баштина Радича, сина Радосава; баштина Радоја, сина Ивана; баштина Вука, сина Обрада; баштина Вука, сина Милка;

Мезра КОКОШЕВАЦ⁸³, припада Нечвену

Баштина Јусуфа, сина Давуда; баштина Хасана, сина Мурата;

Мезра ПОИЛА⁸⁴ и мезра КРУЖИНЕ⁸⁵ у близини Рошког слапа⁸⁶ реке Крке; баштина у руци становника села.

Кућа 7 по 180

Село Камичак⁸⁷ и мезре по имену ПОИЛА⁸⁸, КРУЖИНЕ⁸⁹, РОШКА ДРАГА⁹⁰, МЕНДОЛЕВАЦ⁹¹ и СТРАЊАНИ⁹², у близини Рошког слапа, припада Нечвену. Пошто је утврђено да су у притежавању [села], на њега [т.ј. становништво села] је убележено у нови дефтер.

Баштина Мартина, сина Огорана; баштина Хусејина, сина Павића; баштина Петра, сина Мартина; баштина Рајича, сина Колака; баштина

⁸² У атару села Богатић (Миљевачки, на територији Града Дрниша) постоји потес Чесмине. Видети страницу: <https://geoportal.dgu.hr/>.

⁸³ Вероватно простор Каралића (Град Дрниш), према убикацији осталих топонима на Миљевцима.

⁸⁴ Простор на обали Крке, у атару Бриштана (Град Дрниш) – <https://geoportal.dgu.hr/>.

⁸⁵ Комплекс земљишта и локва Кружине у северозападном делу атара Бриштана, непосредно уз Богатић (Миљевачки) – <https://geoportal.dgu.hr/>.

⁸⁶ Рошки слап, један од слапова и прелаза на Крки.

⁸⁷ Остаци утврђења Камичак (Камичац), у атару села Бриштани – Vojnogeografski institut u Beogradu, Topografska karta SFRJ, razmera 1:25.000 (=VGI, TK 1:25.000), секција Šibenik 520–2–2 (као *Бабин град*); <https://geoportal.dgu.hr/>.

⁸⁸ Видети нап. 84.

⁸⁹ Видети нап. 85.

⁹⁰ Истоимени потес у атару Бриштана, према Рошком слапу – VGI, TK 1:25.000, секција Šibenik 520–2–2; <https://geoportal.dgu.hr/>.

⁹¹ Неубицирано, вероватно у атару села Бриштани.

⁹² Могуће да одговара топониму Стране, на размеђи Богатића (Миљевачког) и Бриштана, према Крки – <https://geoportal.dgu.hr/>.

Вукашина, сина Радича; баштина Грбана сина Малка; баштина Гргура сина Прибина.
Кућа 7 по 180

Земини села ЛЕСКОВИЋ⁹³, припада Нечвену

Земин од дела села ЛЕСКОВИЋ, у притежавању Хасана, сина Абдулаха; земин од дела поменутог села, у притежавању Мехмеда, сина Хамзе; земин од дела поменутог села, у притежавању Пирија, сина Хасана; земин од дела поменутог села, у притежавању Перванеа, сина Ферхада; земин од дела поменутог села, у притежавању Халила, сина Мехмеда, посадника тврђаве; земин од дела поменутог села, у притежавању Хусејина, сина Абдулаха, сер-ода⁹⁴; земин од дела поменутог села, у притежавању Балија, сина Искендера; земин од дела поменутог села, у притежавању Хусејина коњаника, сина Џафера; земин од дела поменутог села, у притежавању Гргура, сина Вукосава; земин од дела поменутог села, у притежавању Хасана, сина Абдулаха; земин од дела поменутог села, у притежавању Марка, сина Бранка.

Приход	
пшеница 21 кејл ⁹⁵ , вредност	525
мешаница 32 кејла, вредност	640
зоб 42 кејла, вредност	420
ушур од повртњака	22
ушур од црвеног лука	22
ушур од сена	55
ушур од кошница	80
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	12
ушур од воћа	12
половина бадихаве, младарина и пољачина	82
	Укупно 1870

⁹³ Варош, односно подграђе утврђења Нечвен, данас саставни део села Пуљани (на територији Општине Промина). Раније је постојала засебна насебина Нечвен (Нећвен), на простору југоисточно од утврђења (Mirko Korenčić, *Naselja i stanovništvo Socijalističke republike Hrvatske 1857–1971*, Zagreb 1979, 213; VGI, ТК 1:25.000, секција Split 521–1–1; <https://geportal.dgu.hr/>), означена као Поднечвен на аустријском катастру. О топониму Лесковић видети нап. 60 у овом раду. Такође и: <https://maps.arcnium.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=1791114.929757306%2C5466991.511449417%2C1792929.1148505118%2C5467632.8658898715>.

⁹⁴ Заповедник мањег војног одреда при тврђавским посадама (фариса, азапа, мартолоса итд.).

⁹⁵ У Клишком санцаку је 1574. званично коришћен сарајевски кејл (мерица).

/525/

Чифтлик половина села ЛЕСКОВИЋ, са земином винограда и башти [и] ресумом на кошнице, у притежавању мустахфиза поменуте тврђаве. Пошто је у време пописа утврђено да су у њиховом притежавању, на њих је убележено у нови дефтер.

Земини у близини тврђаве Нечвен, у притежавању мустахфиза [поменуте] тврђаве, неки су њиве, ЈАЊИЛО и остало; земин њиве ЛОКВА⁹⁶ у близини тврђаве Нечвен, у притежавању Хасана и Ахмеда, синова Хамзе. Пошто је утврђено да су њиховом притежавању на њих је убележено у нови дефтер; земин четири њиве у близини тврђаве Нечвен, у притежавању Шабана, сина Мехмеда. Пошто је утврђено да је у његовом притежавању, на њега је убележено; земин баште у близини тврђаве Нечвен, у притежавању Ибрахима, сина Хамзе. Пошто је утврђено да је у његовом притежавању, на њега је убележено у нови дефтер; земин ЈАЊИЛО, њива у близини тврђаве Нечвен, у притежавању Халила, сина Мустафе. Пошто је утврђено да је у његовом притежавању, на њега је убележено у нови дефтер; земин ЈАЊИЛО ЈАМА и шума КРЧЕВИНА⁹⁷, у притежавању Мехмеда, сина Мустафе. Пошто је утврђено да је у његовом притежавању, на њега је убележено у нови дефтер; мезра село ЛЕСКОВИЋ – пашњак и ливада, половина је од посадника тврђаве, а половина је од варошана тврђаве. На основу заједничког [држања], на њих је убележено у нови дефтер; Мезра СУХОПОЉЕ⁹⁸ и мезра ЗАКУЋИНЕ⁹⁹, у близини тврђаве Нечвен, у притежавању Хусејина диздара; пошто је у време пописа утврђено да је у његовом притежавању, на њега је убележено у нови дефтер.

Приход

пшеница 2 кејла, вредност	50
мешаница 4 кејла, вредност	80
зоб 5 кејла, вредност	50
ушур од повртњака	12

⁹⁶ Једна од постојећих локви у околини утврђења, можда Локва Ловретиновац, као најближа – VGI, ТК 1:25.000, секција Split 521–1–1; <https://geoportal.dgu.hr/>.

⁹⁷ Неубицирано. Ради се о искрченом шумском подручју.

⁹⁸ У млетачком катастру назначен је простор *Suho Pogle* (Сухопоље), југозападно од остатака утврђења Нечвен, према Богатићу (Проминском), данас у атару Пуљана – DAZD, *Mletački katastar*, 263 (Necven, Pugliane e Mratovo).

⁹⁹ У близини Нечвена постоји топоним Кућетине (у селу Пуљани) с којим топоним из дефтера можда стоји у вези – VGI, ТК 1:25.000, секција Split 521–1–1; <https://geoportal.dgu.hr/>.

ушур од лана	12
ушур од сена	30
ушур од кошница	20
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	10
ушур од воћа	4
половина бадихаве, младарина и пољачина	12
	Укупно 280

Воденице на реци Крка, у притежавању Мехмеда Кримљанина, Мустафе, сина Мехмеда и Бешира, сина Хамзе, посадника поменуте тврђаве

воденица: жрвња 5 по 30, ресум 150

у притежавању Мехмеда Кримљанина, жрвња 3; у притежавању Мустафе, сина Мехмеда, жрвња 1; у притежавању Бешира, сина Хамзе, жрвња 1.

Воденица на реци Крка, у притежавању Хусејина, сина Абдулаха и осталих удеоника, варошана поменуте тврђаве

воденица: жрвња 3 по 30, ресум 90

Укупно 270

Земин Мустафе, сина Мехмеда и Ибрахима, сина Мехмеда, с воденицом на реци Крка

воденица: жрвња 2 по 30, ресум 60

Приход

пшеница 4 кејла, вредност	100
мешаница 3 кејла, вредност	60
зоб 6 кејла, вредност	60
ушур од повртњака	2
ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	13
	Укупно 249

Воденица на реци Крка, у близини Рошког слапа, између парчићких¹⁰⁰ и пољичких¹⁰¹ воденица; пошто је утврђено да је у притежавању Хусејина диздара, на њега је убележено у нови дефтер.
воденица: жрвањ 1, ресум 30

/526/

Чифтлик половина села МРАТИН ДОЛ¹⁰² у притежавању Мустафе, сина Бехрам хоџе; у старом дефтеру су земљишта која су убележена под влашке ресуме; такође, пошто је утврђено да су [била] у њиховом притежавању у складу с њиховим темесућима¹⁰³, на њега је убележен у нови дефтер.

Приход	
пшеница 4 кејла, вредност	100
мешаница 8 кејла, вредност	160
зоб 10,5 кејла, вредност	105
ушур од повртњака	2
ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	4
	Укупно 385

Земин од дела мезре МРАТИН ДОЛ, у притежавању Латифе, Ханифе и Авфије, ћерки Алија.

Приход	
пшеница 0,5 кејла, вредност	13
мешаница 2 кејла, вредност	40
зоб 2,5 кејла, вредност	27
ушур од повртњака	2

¹⁰⁰ Парчић, насебина у Петровом пољу (Град Дрниш). У наредна два пописа из 1585. и 1604. за део становника села Чесмина Драга назначавана се да су настањени у Павчићу (Парчић) у Петровом пољу – ВОА, *TD* 622, 316/A; ТК.ККА, *TD* 119, 192b.

¹⁰¹ Односи се на насебину Попчеве Пољице из пописа нахије Нечвен 1574.

¹⁰² Мратово (Општина Промина).

¹⁰³ Темесућ означава признаницу, потврду. У овом случају се ради о признаницама влашког становништва уписаног у овом селу у претходном попису, које су доспеле у руке наведеног Мустафе.

ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	4
	Укупно 100

Земин једна њива у близини села МРАТИН ДОЛ, у притежавању Шабана, сина Синана; пошто је утврђено да је у његовом притежавању, на њега је убележено у нови дефтер.

Приход	
пшеница 0,5 кејла, вредност	13
мешаница 2 кејла, вредност	40
зоб 2,5 кејла, вредност	25
ушур од повртњака	2
ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	4
	Укупно 100 ¹⁰⁴

Чифтлик половина села МРАТИН ДОЛ у притежавању Мусе, сина Мехмеда; у старом дефтеру су земљишта која су заведена под влашке резуме; такође, пошто је утврђено да су [била] у њиховом притежавању у складу с њиховим темесућима, које [Муса] поседује, на њега је убележено у нови дефтер.

Приход	
пшеница 3 кејла, вредност	75
мешаница 9 кејла, вредност	180
зоб 2,5 кејла, вредност	25
ушур од повртњака	2
ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5

¹⁰⁴ Тачан износ је 98 акчи.

ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	4
	Укупно 300

Воденица на реци Крка, у притежавању становника села Попов оток¹⁰⁵
воденица: жрвња 5 по 30, ресум 150

Прелаз на реци Крка, пређашњи је прелаз Миљацке¹⁰⁶, и риболовишта на реци Крка [која су] на скели Миљацке, у близини поменутих воденица, у притежавању мустахфиза тврђаве Нечвен; Мустафа [син] Мехмеда, настањен у поменутој тврђави

[400]

Чифтлик село Хотиблић¹⁰⁷ и мезра Дуборичје¹⁰⁸ друго име Шушелић¹⁰⁹, припада Нечвену; у притежавању Ибрахим-бега, капетана тврђаве Обровац, [једног] од синова покојног Малкоч-бега, с тахвила његовог оца; пошто је утврђено да је у старом дефтеру у његовом притежавању, на њега је убележен и у нови дефтер.

/527/

Приход

пшеница 10 кејла, вредност	250
мешаница 20 кејла, вредност	400
зоб 60 кејла, [вредност]	[60]

¹⁰⁵ У млетачком катастру из 1710. на Крки, на крајњем истоку некадашњег Бободолског, данас исушеног језера, између села Радучић и Бободол, уцртава се острво с разрушеним манастиром (*monasterio dirocato*). Према томе би се могао одредити положај Поповог отока. Како се супротна обала Крке у Радучићу у аустријском катастру означавала називом Бободо, може се претпоставити да је становништво Поповог отока можда било становништво Бабин Дола (Бободола) – DAZD, *Mletački katastar*, 54 (Babodol); DAZD, *Mletački katastar*, 345 (Raducich). Видети и скорији рад где се констатује постојање манастира на овом крчком острву: Š. Vrkic, „Prilog arheološkoj topografiji“, 204–205, 219–220. Такође и: <https://maps.arcgnum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=1791114.929757306%2C5466991.511449417%2C1792929.1148505118%2C5467632.8658898715>.

¹⁰⁶ Назив потиче од слапа Миљацка. Облик у дефтеру указује на постојање још једног прелаза Миљацка, чији положај није убициран.

¹⁰⁷ Назив средњовековног утврђења чији се остаци налазе у атару села Лукара.

¹⁰⁸ Неубицирано.

¹⁰⁹ Племићко презиме из Хотиблића у Лукару, док је Шушељ назив узвишења у Лукару, где се налазе рушевине тврђаве Хотиблић – VGI, ТК 1:25.000, секција Split 521–1–2; <https://geoport.dgu.hr/>.

ушур од повртњака	2
ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	4
	Укупно 730

Чифтлик мезра Мали [и] Велики Лукари¹¹⁰, припада Нечвену, у притежавању поменутог Ибрахим-бега, с тахвила његовог оца; пошто је утврђено да је у старом дефтеру у његовом притежавању, на њега је убележено у нови дефтер.

Приход	
пшеница 8 кејла, вредност	200
мешаница 20 кејла, вредност	450 ¹¹¹
зоб 4 кејла, вредност	40
ушур од повртњака	2
ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	4
	Укупно 660

Чифтлик мезра Брђанци¹¹² у близини вештачког слапа на скели Крка, у притежавању поменутог Ибрахим-бега; пошто је утврђено да су поменуте четири воденице заведене у старом дефтеру на реченог је уписано у нови дефтер.

¹¹⁰ Лукар (Општина Промина).

¹¹¹ Тачна вредност је 400.

¹¹² Претходни пописи просторно одређују ову мезру супротног обалом Крке (*Krka suyuına öte yakasında*) и локацијом између тврђава Нечвен и Книн (ВОА, *TD* 157, 1070; ВОА, *TD* 212, 571; ВОА, *TD* 440, 227). На Пагановој карти, на простору Бурнума у Ивошевцима (Општина Кистање), означен је антички локалитет *Bergane*, с чиме Брђанци из пописа, по свој прилици, стоје у непосредној вези. Вид. К. Juran – К. Е. Barzman – Ј. Faričić, „Kartografija“, 111, 122; Š. Vrkić, „Prilog arheološkoj topografiji“, 213–214.

Приход	
пшеница 8 кејла, вредност	200
мешаница 9 кејла, вредност	180
зоб 16 кејла, вредност	160
ушур од повртњака	2
ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	4
	Укупно 540 ¹¹³

Село Рачице¹¹⁴ и земин ПОПОВЕ ЦРКВЕ¹¹⁵ и мезра КОВАЧИЋ¹¹⁶, мезра ТРОЛОКВЕ¹¹⁷ и мезра ЗРЕЛИШТЕ¹¹⁸; поменуће мезре се налазе између мезри по имену РАЗВАЂЕ, ВЕЛУША¹¹⁹ и ТРБОУЊЕ¹²⁰. Пошто је утврђено да су изван дефтера у време пописа, на потражиоце је убележено у нови дефтер. Баштина Хизира, сина Абдулаха; баштина Хасана, сина Абдулаха; баштина Балија, сина Евреноса; баштина Мехмеда, сина Абдулаха; баштина Јураја, сина Брљевића; баштина Павала, сина Радована; баштина Јакова, сина Драгише; баштина Војина, сина Ивана; баштина Миховила, сина Барешина.

¹¹³ Тачна вредност је 560.

¹¹⁴ Драчевине, део Развођа исказиван као самостално насеље (М. Korenčić, *Naselja*, 216). Данас не постоји, док је назив посредно сачуван и преко топонима Драчево поље (Драчице > Рачице) у атару села Развође, док у суседном Велушићу (Град Дрниш) постоје Дражице што је вероватно измењени облик истог топонима. И у Трбоуњу (Град Дрниш) се проналазе Матића Драче и Марине Драче. На ширину простора указују и подаци из пописа јер су сва три поменута села непосредно доведена у везу с овим топонимима. Видети нап. 49; VGI, ТК 1:25.000, секција Split 521–1–1; <https://geoportal.dgu.hr/>; <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=1791907.3786911573%2C5448578.040899685%2C1795535.748877569%2C5449860.749780595>.

¹¹⁵ Неубицирана. Можда локалитет Црквина у Трбоуњу, на коме се налазе остаци ранохришћанске цркве.

¹¹⁶ Неубицирана.

¹¹⁷ Налазила се у југозападном делу Велушића где постоји ловка Тролоква. Млетачки катастар из 1710. бележи потес Тролоква и више земљишних парцела у њему, док је на аустријском катастру читав простор означен као Велушки гај (*Veluschi Gay*). DAZD, *Mletački katastar*, 57 (Velušić) i K.16 (Velussich); <https://geoportal.dgu.hr/>; <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=1791907.3786911573%2C5448578.040899685%2C1795535.748877569%2C5449860.749780595>.

¹¹⁸ Неубицирана.

¹¹⁹ Велушић (Град Дрниш).

¹²⁰ Трбоуње (Град Дрниш).

Кућа 9 по 180, ресум 1620

Део од села и мезри, у притежавању Хасана Мехмеда Сестокрин-задеа [Шестокрил-задеа], приход 200; део од поменутих села и мезри, у притежавању Хасан-аге [сина] Алија, човека покојног Малкоч-бега, приход 200.

Приход од хајмана и половина бадихаве 110

/528/

Земин од дела села Височан¹²¹, у притежавању Шабана, сина Синана, 295; земин од дела села Височан, у притежавању Перванеа, сина Абдулаха, 295; земин од дела села Височан, у притежавању Хусејина, сина Абдулаха, 295; земин од дела села Височан, у притежавању Пирија, сина Хасана, изузев Шабановог дела, 295; земин од дела села Височан, у притежавању Павка, сина Добрашина.

Приход

пшеница 12 кејла, вредност	300
мешаница 35 кејла, вредност	700
зоб 16 кејла, вредност	160
ушур од повртњака	2
ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	4

Укупно 1180

Село Љубач¹²², припада Нечвену

Баштина Мила, сина Вукића; баштина Вукића, сина Радована; баштина Ивана, сина Радивоја; баштина Хусејина, сина Јураја; баштина Петра, сина Вуксана; баштина Вукмира, сина Вукосава;

Мезра Бolidол¹²³, у близини села Љубач; баштина Радоја, сина Браје.

Кућа 7 по 180, ресум 1260 Приход од хајмана и половина бадихаве 50

Укупно 1310

¹²¹ Вероватно Селине, заселак Пуљана (Општина Промина). Извори указују на то да се ово село налазило у близини тврђаве Нечвен (*Karye-i Visoçan der kurb-i kal 'a-i Neçven*), ВОА, *TD* 211, 641.

¹²² Љубач (Град Книн).

¹²³ Неубицирана.

Село ЉУБОТИЋ¹²⁴, припада Нечвену

Баштина Миховила, сина Ивана; баштина Степана, сина Радосава; баштина Андреје, сина Марка; баштина Радича, сина Радоње, у руци Ивана, сина Јакше; баштина Матијаша, сина Ивана; баштина Филипа, сина Марка.

Кућа 6 по 180, ресум 1080 Приход од хајмана и половина бадихаве 120
Укупно 1200

Село ХРВАТЦЕ¹²⁵, припада Нечвену

Баштина Јанка, сина Радосава; баштина Петка, сина Радивоја; баштина Драгише, сина Владка; баштина Вукдрага, сина Вукаса; баштина Радована, сина Радосава; баштина Степана, сина Дубравца.

Кућа 6 по 180, ресум 1080

/529/

Мезра ХАМЗЕТИЋ ИВАН¹²⁶, [налази се] између тврђава Книн и Нечвен, с ове стране реке Крке, с тахвила Али-аге, на основу кадијског хуцета у нови дефтер је убележено под ресум на филурију.

Баштина Вука, сина Радула; баштина Ивана, сина Радича.

Кућа 2 по 180, ресум 360

¹²⁴ Љуботић (Општина Промина).

¹²⁵ Бивше насеље Хрватце, на које упућује већи комплекс земљишта Хрвати у Каочинама, у сумеђном појасу према Ширитовцима (Општина Дрниш) док млетачки катастар бележи *Villa Cruazzac e Caocine* поред *Villa Siratouci* (Ширитовци). Хрватце се, несумњиво, налазило на назначеном простору, док је врло вероватно да је и већи део данашњих Ширитоваца, укључујући и село Филиповић (такође у Ширитовцима) које се јавља почетком 18. века, припадао средњовековном Хрватцу. Пописи указују да је простор Хрватца рано издељен између становника Каочина и нових, муслиманских власника (ВОА, *TD* 211, 641, ВОА, *TD* 284, 411; ВОА, *TD* 285, 352), те засебна села с почетка 18. века, у основи, вероватно садрже опсег некадашњих власничких делова. На јединствени опсег насеобине Хрватце указује локва и земљиште Пилиповци (Филиповић), у оквиру земљишта Хрватце, у атару Каочина – *DAZD, Mletački katastar*, 98 (Caocine, Caralich, Filippovich e Siratovci); VGI, ТК 1:25.000, секција Split 521–1–3; <https://geoportal.dgu.hr/>; Šime Pilić, „Gdje je bilo i nestalo selo Filipović?“, *Godišnjak Titius: godišnjak za interdisciplinarna istraživanja porječja Krke* 2 (2009) 92.

¹²⁶ Помен Хамзетић (могућа су и другачија читања презимена) Ивана, иначе непознате особе, указује на његов ранији власнички однос над земљиштем. Убикација се одређује посредно, на основу просторне одреднице „ова страна обале реке Крке“, за шта сматрамо да стоји у директном односу с мезром Брђанци (видети нап. 112) која се одређује супротном обалом Крке. У питању је путни правац преко прелаза Брљан преко кога је ишла најкраћа путна комуникација између две обале. Пошто је топоним Брђанци убициран, ова мезра коју се чиниле две баштине, највероватније се налазила на неком обрадивом земљишту у близини Брљанског језера, у атару данашњих Пуљана, где је постојао и део села који се називао Брљан – М. Korenčić, *Naselja*, 213.

Село Кључ¹²⁷, припада Нечвену

Баштина Хусејина, сина Абдулаха; баштина Мустафе, сина Абдулаха; баштина Вукића, сина Радоја; баштина Мустафе, сина Хасана; баштина Ивана, сина Радосава; баштина Радосава, сина Шимрака.

Мезра ПРИСПА¹²⁸, припада Нечвену

Баштина Махмуда, сина Абдулаха; баштина Радича, сина Радоја; баштина Драгоја, сина Вукдрага.

Кућа 9 по 180, ресум 1620

Село Бриштани¹²⁹, припада Нечвену

Баштина Радича, сина []!; баштина Радосава, сина Вукића; баштина Добрила, сина Вукмира; баштина Тур Али-аге, у руци Сејдија, сина Давуда.

Кућа 4 по 180, ресум 720

Село Каочине¹³⁰, припада Нечвену

Баштина Драгића, сина Владка; баштина Николе, сина Милоја; баштина Милка, сина Николе; баштина Николе, сина Радка; баштина Радмана, сина Вукашина.

Кућа 5 по 180, ресум 900

Воденица на реци Крка, на Рошком слапу, у притежавању Драгића, сина Владка

жрвањ, ресум 30

Укупно 930

Село Дриновци¹³¹, припада Нечвену

Баштина Вукаса, сина Богуна; баштина Радула, сина Вукобрада; баштина Драгобрада, сина Вукче; баштина Мурата, сина Хасана.

Кућа 4 по 180, ресум 720 од прихода хајманâ 150

Воденица на реци Крка, на Рошком слапу, у притежавању Вукаса, сина Богуна

¹²⁷ Кључ (Град Дрниш).

¹²⁸ Приспац, на тремеђи села Дриновци, Кључ и Нос Калик (Град Дрниш). Највероватније стоји у вези с простором Нос Калик с којим се не може повезати ниједан други топоним из пописа. Видети: Š. Pilić, „Turski katastri“, 279, нап. 51.

¹²⁹ Бриштане (Град Дрниш).

¹³⁰ Каочине (Град Дрниш).

¹³¹ Дриновци (Град Дрниш).

воденица: жрвња 3 – воденица: жрвња 2, ресум 60 ваљавица: жрвањ
1, ресум 15

Воденица на реци Крка, на Рошком слапу, у притежавању Радула, сина
Вукобрада

воденица: жрвња 3 – воденица: жрвња 2, ресум 60 ваљавица: жрвањ
1, ресум 15

Укупно 150

Село ДОЊЕ и ГОРЊЕ РАЗВАЂЕ¹³², припада Нечвену

Баштина Мустафе, син Хусејина; баштина Николе, сина Ивка;
баштина Јусуфа, сина Вукдрага; баштина Јураја, сина Грубача; /530/
баштина Гргура, сина Радосава; баштина Ивана, сина Радоја; баштина
Радка, сина Првка; баштина Вучка, сина Радина; баштина Антуна,
сина Радосава; баштина Вукића, сина Радоја; баштина Радосава, сина
Милобрада; баштина Војина, сина Вукобрада; баштина Радоја, сина
Влаха; баштина Радоње, сина Владка; баштина Радмана, сина
Драгобрада; баштина Радосава, сина Вука; баштина Радосава, сина
Бајића; баштина Радка, сина Радосава; баштина Божила, сина Радича;
баштина Илије, сина Владосава; баштина Јураја, сина Радохне;
баштина Ивана, сина Петра.

Кућа 22 по 180, ресум 3960 Приход од хајмана поменутог села 610
Приход од бадихаве поменутог села 300

Воденица на реци Крка, на прелазу Миљацка¹³³, у близини Нечвена, у
притежавању Жарка, сина Радосава и Вукића, сина Радоја.

жрвња 2 по 30, ресум 60

Воденица на реци Крка, на прелазу Миљацка, у близини Нечвена, у
притежавању Мустафе сина Прзорца, Алија тобције и Радосава, сина
Бајића.

жрвањ 1, ресум 30

Укупно 4960

¹³² Развође (Општина Промина).

¹³³ У османским изворима, прелаз Миљацка се смешта у оквиру села Градина (друго име Градчац) у нахији Островица – ВОА, *TD* 211, 577; ВОА, *TD* 284, 14. У питању су касније Руделе, данас део Ивошеваца (Општина Кистање). Део Ивошеваца се називао Миљачка – М. Когенчић, *Naselja*, 335. Прелаз се налазио низводно од слапа Миљацка и представљао је најближу путну комуникацију утврђења Нечвен ка нахији Островица.

Село Горњић¹³⁴, припада Нечвену

Баштина Јурја, сина Рашка; баштина Мартина, сина Ивана; баштина Шимуна, сина Богете.

Кућа 2, ресум 360 Кућа 1, ресум 80

Укупно 440

Чифтлик половина села Горњић, припада Нечвену, у притежавању Мехмед-аге диздара, [једног] од синова Искендер-аге, с виноградима и зимовником [за стоку]. Пошто је утврђено да је заведено у старом дефтеру, на њега је убележено и у нови дефтер.

Приход	
пшеница 3 кејла, вредност	75
мешаница 8 кејла, вредност	160
зоб 3 кејла, вредност	30
ушур од повртњака	2
ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	4
	Укупно 285

Село Попчеве Пољице¹³⁵, припада Нечвену

Баштина Павала, сина Војничача; баштина Матијаша, сина Вукше; баштина Николе, сина Радака; баштина Томе, сина Вукше; баштина Радбрада, сина Вукше; баштина Вукмира, сина Владосава; баштина Гргура, сина Вукића, 90; баштина Ловрина, сина Павла, 90; баштина Мартина, сина Петра, 80; баштина Петра, сина Павла, 80.

¹³⁴ У атару села Сукновци (Општина Промина). Убикација се утврђује према топониму Скендеровци, у границама Сукноваца, и имену власника чифтлика у селу Горњић, Искендер-аги, диздару тврђаве Врхрика. Видети следећу ставку у овом попису. ВОА, *TD* 440, 232; М. Когенчић, *Naselja*, 212; <https://geoportal.dgu.hr/>.

¹³⁵ У претходним пописима бележи се као Пољице – ВОА, *TD* 284, 103; ВОА, *TD* 285, 37. У Оклају (Општина Промина) постоји топоним Попињаче као ознака за земљиште у пољу, непосредно уз топоним Било Поље. Први топоним упућује на назив посведочен у османским пописима док други, посредно, указује на постојање ознаке за поље (>Пољице). Имајући и у виду распоред околних, убицираних насеобина, простор Оклаја се може довести у везу искључиво с насеобином Попчеве Пољице – VGI, ТК 1:25.000, секција Split 521–1–1; <https://geoportal.dgu.hr/>.

Кућа 6 по 100, ресум 600 Кућа 2 по 90, ресум 180 Кућа 2 по 80,
ресум 160

Воденица на реци Крка, на Рошком слапу, у притежавању Николе,
сина Радака и осталих становника поменутог села.

жрвња 2 по 30, ресум 60

Укупно 1000

Чифтлик¹³⁶ мезра Љубачић¹³⁷ и део од села Попчеве Пољице, с
ливадом крај реке Крка, у близини Љубачића, у притежавању
Мехмед-аге, диздара тврђаве Врх Рика, сина Искендер-аге; пошто је
утврђено да је на њега заведено у старом дефтеру, на њега је
убележено у нови дефтер.

/531/

Приход

пшеница 21 кејл, вредност	525
мешаница 30 кејла, вредност	600
зоб 9 кејла, вредност	90
ушур од повртњака	2
ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	4

Укупно 1235

Село Бабин Дол¹³⁸, припада Нечвену

Баштина Хусејина, сина Абдулаха; баштина Марка, сина Радоја;
баштина Степана, сина Матеја; баштина Степана, сина Павала;

¹³⁶ Овај чифтлик сматрамо основним језгром из кога се развијала насеобина Читлук (Општина Промина). На то указују делови земљишта које обухвата чифтлик, уз доста високе вредности прихода од житарица који стоје у рангу самосталних села, што се може видети у приложеном попису. Мада у Оклају постоји и потес Љубичић (<https://geoport.dgu.hr/>), мезра Љубачић из овог дефтера се, највероватније, односи на суседну насеобину Љуботић.

¹³⁷ Варијанта писања топонима Љуботић.

¹³⁸ Бободол (Општина Промина). На простору Бободола, у картографској грађи из периода раног новог века уцртава се утврђење *Bergati* или *Borgati* (млетачка карта с почетка 16. века), *Babindul* (Лазарева карта, 1528) *Babidub* (Паганова карта, 1530) – вид.

баштина Павала, сина Петра; баштина Радула, у руци Степана, сина Матеја; баштина Радоње, у руци Андреје, сина Ковача; баштина Матеја, сина Милка; баштина Радоја, сина Павала; баштина Павала, син Јеловца. Кућа 9 по 180, ресум 1620 Приход од хајмана 750 Приход од половине бадихаве 250

Укупно 2620

Воденица на реци Крка, у притежавању становника споменутог села и Чарешевића жрвањ: објекат 1

Воденица: жрвња 5 по 30, ресум 150 воденица: жрвња: 6 по 15, ресум 90

Укупно 240

Село ЧАРЕШЕВИЋ¹³⁹ и мезра РАДОШИЋ¹⁴⁰, припада Нечвену

Баштина Вукмана, сина Милка; баштина Јураја, сина Милоја; баштина Андреје, сина Иваниша; баштина Марка, сина Томаша; баштина Ивана, сина Љубинка; баштина Павала, сина Ћалете; баштина Павка, сина Јеловца.

[Кућа 7]

Приход

спенца	175
пшеница 24 кејла, вредност	600
мешаница 38 кејла, вредност	760

К. Juran – К. Е. Barzman – Ј. Faričić, „Kartografija“, 103, 106, 111, 122. Османски попис из 1550. назначава постојање рушевне (*harābe*) тврђаве *Бабин Дол* (ВОА, *TD* 284, 118; ВОА, *TD* 285, 52). Млетачки катастар, такође, указује на остатке утврђења, дајући прецизан положај, у близини Крке, у данашњим Марасовинама – DAZD, *Mletački katastar*, 54 (Babodol).

¹³⁹ У свим осталим пописима насеобина Чарешевић се бележи као саставни део Бабин Дола (Бободола). Значајно је да већ први попис (1528–1530) бележи мезру Добр(о)мир (ВОА, *MAD* 540, 187) која је 1550. одређена као мезра позната под именом Добромир, у близини рушевне тврђаве Бабин Дол, што су држали Чар(е)шевић и Радошевић – *Babin Dol nām harābe kal' a kurbinde Çareševik ve Radoševik tasarruf itdüği Dobramir dimekle ma' rüf nām mezra 'adır* (ВОА, *TD* 284, 118; ВОА, *TD* 285, 52). Податак указује на презименско, патронимичко порекло топонимâ Чар(е)шевић и Радошевић (потоњи се јавља као мезра у овом попису). Извесно је да је у питању поседнички слој људи, назначен у својству претходних власника мезре Добр(о)мир/Добрамир. У питању је простор централне зоне данашњег Бободола, док је тврђава била у Марасовинама (што је назив из каснијег периода), у близини Крке – DAZD, *Mletački katastar*, 54 (Babodol).

¹⁴⁰ Простор Бабин Дола. Видети претходну напомену.

зоб 39.5 кејла, вредност	395
ушур од повртњака	2
ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	4
	Укупно 1950

Село Велушић¹⁴¹, припада Нечвену

Баштина Вида, сина Твртка; баштина Павала, сина Радосава; баштина Вуксана, сина Радоја; баштина Костадина, сина Радича; /532/ баштина Вукашина, сина Радоја; баштина Вука, сина Радосава; баштина Вука, сина Цветка.

Кућа 7 по 180, ресум 1260 Приход од хајмана 850 Приход од бадихаве 370

Укупно 2480

Мезра Богочин¹⁴², у притежавању Шимуна Боготића¹⁴³ и осталих удеоника, припада Нечвену

Приход	
пшеница 20 кејла, вредност	500
мешаница 40 кејла, вредност	800
зоб 18 кејла, вредност	180
ушур од повртњака	2
ушур од лана	2
ушур од сена	5
ушур од кошница	5
ушур од белог лука, црвеног лука и купуса	2
половина бадихаве, младарина и пољачина	4
	Укупно 1500

¹⁴¹ Велушић (Град Дрниш).

¹⁴² Остаци утврђења Богочин, у атару села Богатић (Општина Промина). Богочин се наводи 1550. заједно с Поповцем (ВОА, *TD* 284, 103; ВОА, *TD* 285, 37) што одговара засеоку Поповићи у селу Богатић (које се сусреће и под називима Богетић и Богатиће). Поповићи се бележе и као Доњи Богатић (Богетић) – Mirko Korenčić, *Naselja*, 212, 215; VGI, ТК 1:25.000, секција Split 521–1–1; <https://geportal.dgu.hr/>.

¹⁴³ ВОА, *TD* 546, 510: Шимун, син Боготића.

Црквена мезра ¹⁴⁴ с риболовиштем на реци Крка, припада Нечвену	100
Панађур Хотиблић ¹⁴⁵ , припада Нечвену	851
Воденица Рошки слап , на реци Крка, припада Нечвену жрвња: 4 по 30, ресум 120	

¹⁴⁴ У питању је земљишни посед манастира Висовац у нахији Нечвен, повремено називан Кужељ. Вид. нпр. ВОА, *TD* 157, 1029; ВОА, *TD* 440, 227; ТК.ККА, *TD* 119, 193b.

¹⁴⁵ Панађур повезан с црквом Госпа Чатрњска у данашњем Лукару, видети нап. 63.

Handwritten text at the top of page 525, possibly a title or header.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text block on page 525.

Handwritten text at the top of page 524.

Handwritten text block on page 524.

Handwritten text block on page 524.

Handwritten text block on page 524.

Handwritten text block on page 524.

Handwritten text block on page 524.

Handwritten text block on page 524.

Handwritten text block on page 524.

Handwritten text block on page 524.

Handwritten text block on page 524.

Handwritten text block on page 524.

Handwritten text block on page 524.

Handwritten text at the bottom of page 524.

Handwritten text at the top of page 529, including a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text at the top of page 528, including a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Handwritten text block with a signature and date.

Small handwritten note or signature at the bottom of page 528.

Handwritten musical notation on page 531, featuring a single staff with various rhythmic markings and notes. The notation includes several systems of notes with stems and beams, interspersed with vertical lines and other symbols. There are also some handwritten annotations in Cyrillic script.

Handwritten musical notation on page 530, featuring a single staff with various rhythmic markings and notes. The notation includes several systems of notes with stems and beams, interspersed with vertical lines and other symbols. There are also some handwritten annotations in Cyrillic script.

533

532

Handwritten entries in Cyrillic script, including numbers and names.

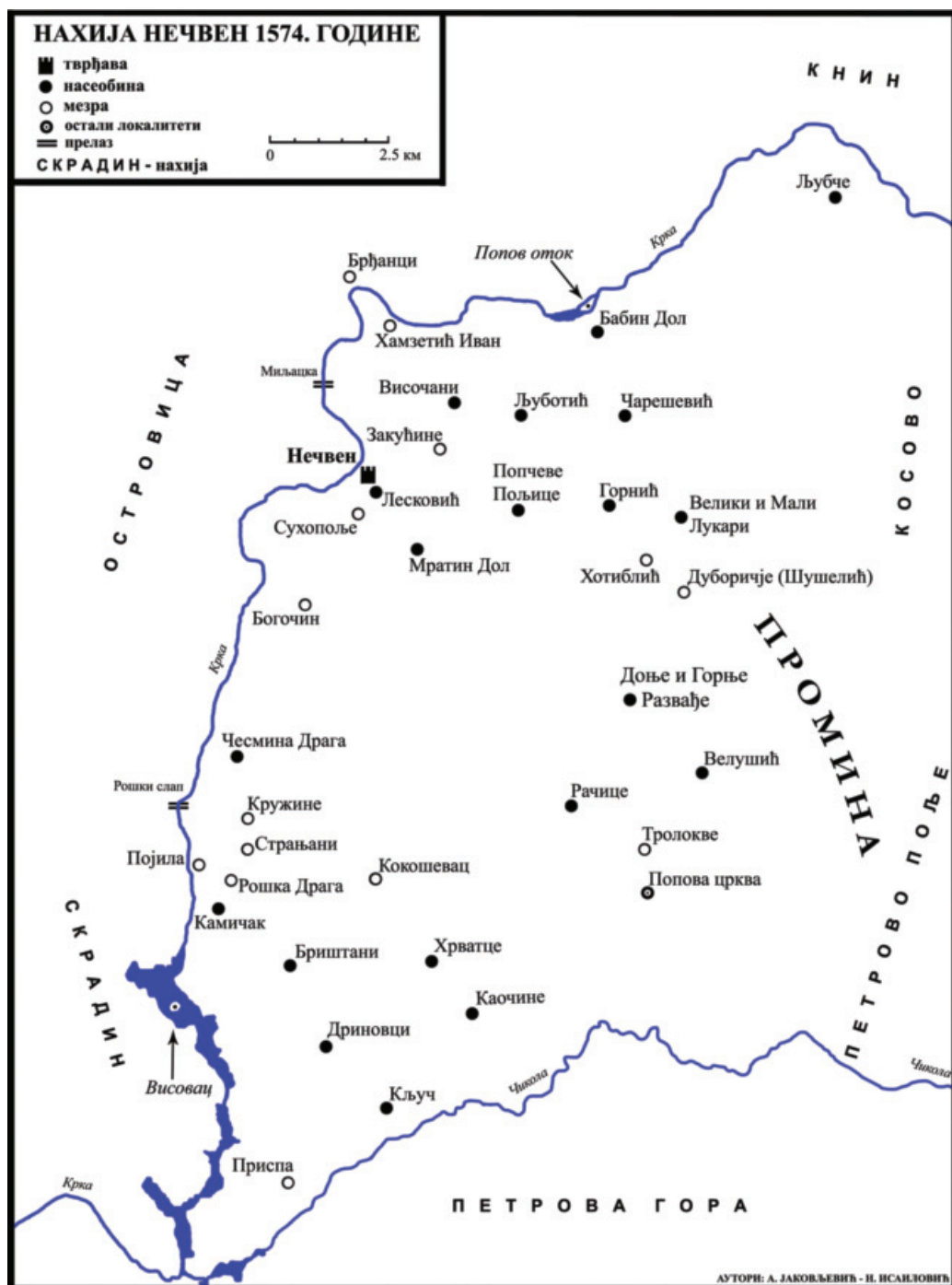
Handwritten entry in Cyrillic script.

Handwritten entries in Cyrillic script, including numbers and names.

Handwritten entries in Cyrillic script, including numbers and names.

Handwritten entry in Cyrillic script.

Handwritten entries in Cyrillic script, including numbers and names.

ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ – LIST OF REFERENCES

Архиви – Archives

- Arhivele Naționale ale României, Direcția Județeană Bihor (Oradea)
Colecția de fonduri familiale, Seria 3 – Familia Fráter
- Archivio di stato di Venezia (Venezia)
Senato. Deliberazioni Costantinopoli, Registri.
- Arhiv franjevačkog samostana Visovac (Visovac)
Turski dokumenti
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi (İstanbul)
Maliyeden Müdevver Defterler 540, 656
Tapu Tahrir Defterleri 157, 164, 201, 211, 212, 284, 285, 440, 533,
546, 622, 987
- Državni arhiv u Šibeniku (Šibenik)
Šibenski bilježnici
- Državni arhiv u Zadru (Zadar)
Mletački katastar. Katastarske knjige (1597.–1797.)
- Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (Budapest)
Diplomatikai fényképgyűjtemény
- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (Ankara), Kuyûd-i Kadime Arşiv
Tapu Tahrir Defterleri 119

Извори – Primary Sources

91, 164, MAD 540 ve 173 numaralı – Hersek, Bosna ve İzvornik livaları icmal tahrir defterleri I–II, eds. Yusuf Sarıay et al, Ankara 2006.

Adamček Josip i Kampuš Ivan, *Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj u XV. i XVI. stoljeću*, Zagreb 1976.

Ančić Mladen, „Registar Splitskog kaptola“, *Fontes – Izvori za hrvatsku povijest* 20 (2014) 28–230.

I Diarii di Marino Sanuto, tomo II, ed. Guglielmo Berchet, Venezia 1879.

Hasandedić Hivzija, „Dva kronograma o smrti mostarskog legatora Čejvan-kethode“, *Prilozi za orijentalnu filologiju* 6–7 (1958) 275–282.

Kanuni i kanun-name za bosanski, hercegovački, zbornički, kliški, crnogorski i skadarski sandžak, prir. Branislav Đurđev, Nedim Filipović, Hamid Hadžibegić i Hazim Šabanović, Sarajevo 1957.

Lucić Ivan, *Povijesna svjedočanstva o Trogiru*, sv. 1–2, Split 1979.

Lucio Giovanni, *Memorie storiche di Tragurio ora detto Traù*, Venetia 1673.

Ljubić Sime, *Listine o odnošajih između južnoga Slavenstva i Mletačke republike*, tom I, Zagreb 1868.

Ljubić Sime, *Listine o odnošajih između južnoga Slavenstva i Mletačke republike*, tom II, Zagreb 1870.

Ljubić Sime, *Listine o odnošajih između južnoga Slavenstva i Mletačke republike*, tom IX, Zagreb 1890.

Miagostovich Vincenzo, „Per una cronaca sebenicese“, *Rivista dalmatica* 5/1 (1909) 25–61.

“Note cronologiche e documenti raccolti da Giovanni Lucio Traguriense”, *Bullettino d’archeologia e storia dalmata* 6 (1883) 7–10, 25–29, 41–43, 55–58, 77–78.

„Notizie storiche riguardanti la Dalmazia“, *Bullettino di archeologia e storia dalmata* 5 (1882) 188–191.

Opširni popis timara mustahfiza u tvrđavama Kliškog sandžaka iz 1550. godine, prir. Fazileta Hafizović, Sarajevo 2014.

Pilić Šime, „Turski katastri Miljevca i Promine u 16. stoljeću“, *Godišnjak Titius: godišnjak za interdisciplinarna istraživanja porječja Krke* 8 (2015) 235–295.

Smičiklas Tadija i dr., *Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*, vol. 17, Zagreb 1981.

Smičiklas Tadija, *Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*, vol. 11, Zagreb 1913.

Smičiklas Tadija, *Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*, vol. 14, Zagreb 1916.

Spaho Fehim Dž, Aličić Ahmed S. i Zlatar Behija, *Opširni popis Kliškog sandžaka iz 1550. godine*, Sarajevo 2007.

Šibenski diplomatarij. Zbornik šibenskih isprava, prir. Josip Barbarić i Josip Kolanović, Šibenik 1986.

Thallóczy Lajos and Barabás Samu, *A Blagay-család oklevéltára – Codex diplomaticus comitum de Blagay*, Budapest 1897.

Thallóczy Lajos and Barabás Samu, *A Frangepán család oklevéltára*, vol. I (1133–1453), Budapest 1910.

Thallóczy Lajos and Horváth Sándor, *Jajcza (bánság, vár és város) története: 1450–1527*, Budapest 1915.

Vinjalić Gašpar, *Kratki povijesni i kronološki pregled zbivanja koja su se dogodila Slavenima u Dalmaciji, Hrvatskoj i Bosni 1514.–1769.*, ur. Bruno Pezo i Vicko Kapitanović, Split 2010.

Исаиловић Невен, „Повеља бана Стјепана II Котроманића кнезу Ивану Нелипчићу“, *Грађа о прошлости Босне* 12 (2019) 9–39. [Isailović Neven, „Povelja bana Stjepana II Kotromanića knezu Ivanu Nelipčiću“, *Građa o prošlosti Bosne* 12 (2019) 9–39]

Исаиловић Невен, „Повеља великог војводе Хрвоја Вукчића Шибенику“, *Грађа о прошлости Босне* 13 (2020) 65–112. [Isailović Neven, „Povelja velikog vojvode Hrvoja Vukčića Šibeniku“, *Građa o prošlosti Bosne* 13 (2020) 65–112]

Јаковљевић Александар и Исаиловић Невен, „Попис нахије Косово из 1574. године“, *Мешовита грађа (Miscellanea)* 34 (2013) 25–70. [Jakovljević Aleksandar i Isailović Neven, „Popis nahije Kosovo iz 1574. godine“, *Mešovita građa (Miscellanea)* 34 (2013) 25–70]

Јаковљевић Александар и Исаиловић Невен, „Попис нахије Петрово поље из 1574. године“, *Иницијал. Часопис за средњовековне студије* 1 (2013) 255–290. [Jakovljević Aleksandar i Isailović Neven, „Popis nahije Petrovo polje iz 1574. godine“, *Inicijal. Časopis za srednjovekovne studije* 1 (2013) 255–290]

Литература – Secondary Works

Antoljak Stjepan, „Ban Pavao Bribirski ‘Croatorum dominus’“, *Radovi Instituta JAZU u Zadru* 19 (1972) 5–61.

Birin Ante, „O familijarima knezova Nelipčića“, *Povijesni prilozi* 51 (2016) 41–70.

Birin Ante, „Posjedi Nelipčića na području srednjovjekovnog kotara Promine“, u: *Miljevci u prošlosti (s pogledom u budućnost)*, ur. Marko Menđušić i Drago Marguš, Visovac–Drinovci 2008, 117–128.

Birin Ante, *Knez Nelipac i velikaški rod Nelipčića* (Sveučilište u Zagrebu – Filozofski fakultet, doktorska disertacija, 2006).

Brkan Jure, „Župa Miljevci i njezini župnici“, u: *Miljevci u prošlosti (s pogledom u budućnost): zbornik radova sa znanstvenog skupa, Visovac–Drinovci, 15.–16. lipnja 2007.*, ur. Marko Menđušić i Drago Marguš, Visovac–Drinovci 2008, 403–424.

Cesarik Nikola, „River Crossings and Roman Auxiliary Forts: A New Evidence from the River Krka“, *Collegium antropologicum* 41/4 (2017) 363–370.

Čače Slobodan, „Secus flumen Titium: o razgraničenjima i promjenama oko rijeke Krke prije i na početku principata“, *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea* 1 (2013) 17–37.

Grgin Borislav, *Počeci rasapa. Kralj Matijaš Korvin i srednjovjekovna Hrvatska*, Zagreb 2002.

Gunjača Stjepan, „Hrvatsko historijsko Kosovo“, u: *Ispravci i dopune starijoj hrvatskoj historiji*, sv. III, Zagreb 1975, 129–168.

Gunjača Stjepan, „Tiniensia archaeologica historica topographica II“, *Starohrvatska prosvjeta* III/7 (1960) 7–142.

Hafizović Fazileta, *Kliški sandžak od osnivanja do početka Kandijskog rata (1537–1645. godine)*, Sarajevo, 2016.

Isailović Neven i Jakovljević Aleksandar, „Srednjovjekovno Brečevo i Polje Kanjane: još jedan pokušaj ubikacije“, *Povijesni prilozi* 43 (2012) 31–58.

Isailović Neven, „Distrikt Oprominje u doba Nelipčića i Talovaca“, u: *Promina – slavlje spomena kao sjeme budućega*, Oklaj 2021, u štampi.

Isailović Neven, „Između otpora i lojalnosti – niže plemstvo na područjima pod vlašću i utjecajem Nelipčića nakon 1345. godine“, *Povijesni prilozi* 50 (2016) 263–295.

Isailović Neven, „Pad Oprominja pod osmansku vlast i izbjeglištvo prominskog plemstva“, u: *Promina – slavlje spomena kao sjeme budućega*, Oklaj 2021, u štampi.

Isailović Neven, „Srednje i niže plemstvo Oprominja u kasnome srednjem vijeku“, u: *Promina – slavlje spomena kao sjeme budućega*, Oklaj 2021, u štampi.

Jakovljević Aleksandar, Isailović Neven, *Petrovo polje u vrelima osmanskog razdoblja (1528.–1604.)*, Šibenik 2019.

Juran Kristijan, „Morlaci u Šibeniku između Ciparskoga i Kandijskog rata (1570.–1645.)“, *Povijesni prilozi* 49 (2015) 164–208.

Juran Kristijan, Barzman Karin-Edis i Faričić Josip, „Kartografija u službi Mletačke države: karta sjeverne i srednje Dalmacije nepoznatog autora s početka 16. stoljeća“, *Geoadria* 24/2 (2019) 93–139.

Jurić Ante, *Gradovi, utvrde i sakralni spomenici uz Krku i Čikolu*, Skradin 2004.

Katić Lovre, „Ban Emerik Lacković otimlje dobra Kninske biskupije (1368)“, *Croatia sacra* 2/3 (1932) 1–12.

Korenčić Mirko, *Naselja i stanovništvo Socijalističke republike Hrvatske 1857–1971*, Zagreb 1979.

Kosor Karlo, „Drniška krajina za turskoga vladanja“, *Kačić* 11 (1979) 125–194.

Kužić Krešimir, *Povijest Dalmatinske zagore*, Split 1997.

Laszowski Emilij, „Prilog historiji hrvatskih porodica Martinuševića, Utješenovića, Mišljenovića i njihovih srodnika“, *Vjesnik Kr. državnog arhiva u Zagrebu* 7 (1937) 153–157.

Laszowski Emilij, „Prilog za povijest Vlaha u Dalmaciji“, *Vjesnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskog arkiva* 16 (1914) 318–319.

Mályusz Elemér, „Die vier Gebrüder Talloci“, *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae* 28 (1982) 3–66.

Perojević Marko, „Talovci – cetinski i kliški knezovi“, *Kalendar Napredak* 27 (1937) 171–186.

Pilić Šime, „Gdje je bilo i nestalo selo Filipović?“, *Godišnjak Titius: godišnjak za interdisciplinarna istraživanja porječja Krke* 2 (2009) 87–118.

Pilić Šime, „Miljevci: jedno ili sedam sela“, *Godišnjak Titius: godišnjak za interdisciplinarna istraživanja porječja Krke* 1 (2008) 363–383.

Sanader Mirjana, Vukov Mirna i Bužanić Domagoj, „Pax Romana između Burna i Tilurija. Krajolik sukoba?“, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 36 (2019) 121–134.

Simpozij Rijeka Krka i Nacionalni park „Krka“: prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak, Šibenik 5.–8. listopada 2005. : zbornik radova, ur. Drago Marguš, Šibenik 2007.

Slukan Altić Mirela, „Razvoj gradova oko rijeke Krke“, *Građa i prilozi za povijest Dalmacije* 21 (2008) 207–248.

Slukan Altić Mirela, *Povijesna geografija rijeke Krke. Kartografska svjedočanstva*, Šibenik 2007.

Smiljanić Franjo, „Građa za povijesnu topografiju kninsko-drniškoga kraja u srednjem vijeku“, *Arheološka istraživanja u Kninu i Kninskoj krajini*, Izdanja Hrvatskog arheološkog društva 15, Zagreb 1992, 55–63.

Smiljanić Franjo, „Teritorij i granice Kninske županije u srednjem vijeku“, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru* 27/14 (1988) 135–149.

Spaho Fehim Dž., „Neke karakteristike razvitka varoških naselja u Kliškom sandžaku u XVI i XVII stoljeću“, *Prilozi za orijentalnu filologiju* 38 (1988) 241–252.

Stošić Krsto, *Rijeka Krka sa 54 slike*, Šibenik 1927, 2012².

Šabanović Hazim, *Bosanski pašaluk, Postanak i upravna podjela*, Sarajevo, 1982.²

Vrkić Šime, „Prilog arheološkoj topografiji sela Radučić kod Knina“, *Diadora: glasilo Arheološkog muzeja u Zadru* 31 (2017) 197–222.

Zaninović Joško i Gaurina Davor, „Nelipićeve utvrde na rijekama Krki i Čikoli“, u: *Miljevci u prošlosti (s pogledom u budućnost)*, ur. M. Mendušić i D. Marguš, Visovac–Drinovci 2008, 145–162.

Zlatar Behija, „O Malkočima (Prilog pitanju muslimanskih begovskih porodica u Bosni i Hercegovini u XVI stoljeću)“, *Prilozi za orijentalnu filologiju* 26 (1976) 105–114.

Рашковић Душан, „Античка Промона“, у: *Vestigatio Vetustatis. Зборник посвећен проф. Александрини Цермановић-Кузмановић*, Београд 2001, 393–409. [Rašković Dušan, „Antička Promona“, u: *Vestigatio Vetustatis. Zbornik posvećen prof. Aleksandrini Cermanović-Kuzmanović*, Beograd 2001, 393–409]

Рашковић Душан, „Подручје проминско-миљевачке заравни у антици. Топографија и налази“, *Гласник Српског археолошког друштва* 9 (1993) 241–250. [Rašković Dušan, „Područje prominско-miljevačke заравни u антици. Topografija i nalazi“, *Glasnik Srpskog arheološkog društva* 9 (1993) 241–250]

Рашковић Душан, „Убикација друмских прелаза на подручју средњег тока реке Крке у антици“, *Balkanica* 29 (1998) 47–64. [Rašković Dušan, „Ubikacija drumskih prelaza na području srednjeg toka reke Krke u antici“, *Balkanica* 29 (1998) 47–64]

Интернет извори – Internet Sources

Аустријски катастар из 1820-их година. [Austrijski katastar iz 1820-ih godina]
<https://maps.arcnum.com/en/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=1202943.0382440672%2C5978869.71875626%2C2131805.8059655293%2C6307243.192269377>

Geoportal Republike Hrvatske
<https://geoportal.dgu.hr/>

Картографски извори – Cartographic Sources

Војногеографски институт, Топографска карта SFRJ, размера 1:25.000 (секције 520 Šibenik i 521 Split)

Aleksandar JAKOVLJEVIĆ, Neven ISAILOVIĆ

THE CENSUS OF THE NEČVEN NĀHIYE FROM 1574

Summary

The paper offers a critical edition (including text, translation and facsimiles) of the census of the Nečven *nāhiye* from 1574. After the Turkish conquest (c. 1522), this *nāhiye* was originally part of the *vilāyet* of Croatia (*Vilāyet-i Hırvat*) in the Sanjak of Bosnia, but since the 1540s it belonged to the Sanjak of Klis. The census is an extract from the 1574 extensive defter of the Sanjak of Klis, in which, for the first time since the fall of these areas under Ottoman rule, complete data on all settlements was accumulated. The edition also provides information on the historical and geographical background of the region, identification of toponyms, comparison with the data from other defters covering the same region, and additional notes where they were needed. Until the end of the 16th century, Nečven was inhabited almost exclusively by people of the vlach status, but it has to be noted that substantial portions of land were organised as *çiftliks* and their populations cannot be positively determined, which means that population density may have been higher than it seems.

Чланак примљен: 30. 3. 2021.

Чланак коначно прихваћен за објављивање: 8. 8. 2021.

ISSN 0350-5650

INSTITUTE OF HISTORY

MISCELLANEA

NEW EDITION Vol. XLII

Editorial board

Mikhail Belov (Russia), Dejan Bulić, Gordana Garić Petrović, Miloš Ivanović, Andrea Carteny (Italy), Ludmila Kuzmicheva (Russia), Radomir J. Popović, Biljana Stojić, Liliana Simeonova (Bulgaria), Uroš Tatić, Gabriella Schubert (Germany)

Editor-in-chief

Radomir J. Popović

Belgrade
2021

ISSN 0350-5650

ИСТОРИЈСКИ ИНСТИТУТ

МЕШОВИТА ГРАЂА
MISCELLANEA

НОВА СЕРИЈА Књ. XLII

Редакциони одбор

Михаил Белов (Русија), Дејан Булић, Гордана Гарић Петровић, Милош
Ивановић, Андреа Картени (Италија), Људмила Кузмичева (Русија),
Радомир Ј. Поповић, Биљана Стојић, Лилиана Симеонова (Бугарска),
Урош Татић, Габриела Шуберт (Немачка)

Одговорни уредник

Радомир Ј. Поповић

Београд

2021